

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Opiskelun aloituksen osallistava tuki – opiskelijoiden näkökulma

---

Karjalainen, Veera

Pohjanlehto, Terhi

Tchervinskij-Tyni, Anna

2013 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Opiskelun aloituksen osallistava tuki - opiskelijoiden näkökulma

Karjalainen, Veera
Pohjanlehto, Terhi
Tchervinskij-Tyni, Anna
Terveystieteiden
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2013

Karjalainen Veera, Pohjanlehto Terhi, Tchervinskij-Tyni Anna

Opiskelun aloituksen osallistava tuki - opiskelijoiden näkökulma

Vuosi

2013

Sivumäärä

66

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ammattikoulu Hyria Hyvinkään opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja opiskelukokemuksia. Toisen asteen opiskelijat keskeyttävät opintonsa muita koulutusasteita herkemmin. Opintojen keskeyttäminen on myös yksi merkittävä syrjäytymisen riski, sillä nuori jää ilman koulutusta ja tutkintoa, jolloin työllistyminen vaikeutuu. Useissa tutkimuksissa on havaittu, että koulutetut henkilöt ovat tietoisempia terveyden edistämisen merkityksestä ja ovat myös kiinnostuneempia omasta terveydestään. Tästä syystä toisen asteen koulutuksissa tulisi korostaa opiskelijoiden oman terveyden edistämisen merkitystä. Tässä opinnäytetyössä haastateltiin Hyria Hyvinkään ensimmäisen lukuvuoden opiskelijoita. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät tukevat opiskelijaa opintojen jatkamisessa, mitkä tekijät mahdollisesti vaikuttavat opintojen keskeyttämiseen sekä millaista tukea opiskelijat toivoisivat opintojen jatkamiseksi saavansa. Opinnäytetyö on osa Opiskelun aloituksen osallistava tuki -hanketta (OAOT- 2013 - 2014.)

Tutkimuksessa käytettiin laadullista lähestymistapaa. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluin. Teoreettisena pohjana oli Engeströmin (1995) Kehittävän työntutkimuksen malli. Haastattelut toteutettiin ryhmähaastatteluin ja haastattelut nauhoitettiin litterointia varten. Ryhmähaastatteluiden kohderyhmänä olivat ensimmäisen vuoden datanomi- ja lähihoitajaopiskelijat sekä oppilaskunta. Haastateltavia oli yhteensä 35 (n=35), joista 20 oli poikia ja 15 oli tyttöjä. Tutkimustulokset analysoitiin sisällön analyysillä.

Tutkimuksen perusteella opintojen jatkamista tukevia tekijöitä ovat sosiaaliset suhteet, tulevaisuuden suunnitelmat, opiskelijan oma henkinen hyvinvointi sekä opetusjärjestelmä. Opiskelijoiden mielestä opiskelun keskeyttämisen mahdollisia syitä saattoivat olla opiskelijan henkilökohtaiset tekijät, joita ovat mm. koulun henkilökunnan puuttuva tuki sekä yhteiskunnan erilaiset vaikutukset. Lisäksi opiskelijat toivoivat saavansa opintojen loppuun saattamiseksi positiivista palautetta, taloudellista tukea sekä mahdollisuuden tulla kuulluiksi.

Jatkossa ammattioppilaitosten tulisi kiinnittää enemmän huomiota opintojen mielekkyyteen, opiskelijoiden tukemiseen ja kannustamiseen. Suurin osa opintojen keskeyttäjästä keskeyttää opintonsa jo ensimmäisenä lukukautena. Jo ylä-asteella tulisi nuorille tarjota enemmän tietoa mahdollisista opiskeluvaihtoehdoista peruskoulun jälkeen.

Asiasanat: ammatillinen koulutus, ammatilliset oppilaitokset, opintojen keskeyttäminen, opiskelija, osallistaminen, tukeminen

Karjalainen Veera, Pohjanlehto Terhi, Tchervinskij-Tyni Anna

Inclusive support at the beginning of the studies - student's perspective

Year	2013	Pages	66

The purpose of this study was to find out the studying motivation and learning experiences among the students of Hyria Hyvinkää Vocational Institute. The students in vocational upper secondary education interrupt their studies more often than students on other education degrees. Interruption of studies is also one major risk of social exclusion, as the young are left without education and degree and thus the employment becomes more difficult. Several studies have shown that the more educated people are more aware of the importance of health promotion and are also more interested in their own health. For this reason, vocational upper secondary education institutes should also emphasize students' own role in their health promotion. In this study, first academic year students of the Hyria Hyvinkää Vocational Institute were interviewed. The purpose of the study was to determine the factors that support students to continue their studies, which factors may affect the interrupting of studies, as well as what type of support students wish to obtain in order to continue their studies. This study is a part of the Inclusive support at the beginning of the studies (OAOT - 2013-2014) -project.

In this study a qualitative approach was used. The interviews were carried out as theme interviews. Engeström's (1995) model for developmental work research was used as a theoretical background. The interviews were carried out as group interviews and the interviews were recorded for the transcription. The target groups of the interviews were the first year students of Vocational Qualification in Business Information Technology, the first year students of Vocational Qualification in Social and Health Care (Practical Nurse) and the members of the student union. There were altogether 35 interviewees (n=35) of which 20 were boys and 15 were girls. The research results were analyzed using content analysis.

The study showed that factors supporting the continuation of studies included social relationships, future plans, the student's own mental welfare as well as the education system. Students thought that the possible causes of the interruption were the student's personal factors, the missing support of the school staff and the different effects of society. Furthermore, the students hoped to receive positive feedback, economic support and to be heard in order to finish their studies.

In future, vocational schools should pay more attention to the meaningfulness of the studies, students' support and encouragement. The majority of the drop-outs will interrupt their studies already during the first semester. More current information about the possible study alternatives should be provided in the 7 to 9 degrees of comprehensive school

Keywords: inclusion, interruption of studies, students, support, vocational education, vocational institutions

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	6
3	Opiskelijan opintojen jatkamisen tukeminen ammattiopistossa	7
3.1	Opiskelijan opinnot ammattioppilaitoksessa	8
3.2	Yhteisöllisyys ammattioppilaitoksessa	9
3.3	Opiskelijoiden opiskelukyky ammattioppilaitoksessa	10
3.4	Peruskoulun jälkeinen syrjäytyminen.....	13
3.5	Opiskelijaa tukevat toimet ammattiopistossa	14
3.6	Etiikka ja terveyden edistäminen terveydenhoitajan työssä.....	16
3.7	Salutogeneesi ja koherenssin tunne	18
4	Opinnäytetyön menetelmänä laadullinen tutkimus.....	20
4.1	Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä.....	21
4.1.1	Engeströmin kehittävän työntutkimuksen malli	23
4.1.2	Ryhmähaastattelu	25
4.2	Tutkimuksen toteutus	26
4.2.1	Tutkimuksen tekijöiden tuloksiin liittyvät odotukset	26
4.2.2	Ryhmähaastattelun toteutus	26
4.2.3	Sisällönanalyysi	26
5	Tutkimustulokset	27
5.1	Opintojen jatkamista tukevat tekijät	27
5.1.1	Sosiaaliset suhteet	28
5.1.2	Opiskelijan henkinen hyvinvointi	30
5.1.3	Opetusjärjestelmä	31
5.1.4	Tulevaisuuden visiot	32
5.2	Opintojen keskeyttämisen mahdollisia syitä	33
5.2.1	Opintoihin liittyvät henkilökohtaiset tekijät	33
5.2.2	Kokemus oppilaitoksen henkilökunnan puuttuvasta tuesta	34
5.2.3	Yhteiskunnan vaikutus.....	36
5.3	Opiskelijan toivoma tuki opintojen suorittamiseksi.....	36
6	Pohdinta	38
6.1	Tutkimuksen luotettavuus	41
6.2	Tutkimuksen eettisyys.....	43
6.3	Tutkimustulosten tarkastelu	45
6.4	Oman oppimisen pohdinta	46
7	Kehitysideat	47
8	Lähteet.....	48
	Kuviot	50
	Liitteet	58

1 Johdanto

Toisen asteen opiskelijat keskeyttävät opintonsa herkemmin kuin muiden koulutusasteiden opiskelijat. Haastattelemalla Ammattioppilaitos Hyria opiskelijoita halusimme selvittää opiskelijoiden näkemyksiä opiskelusta ammattioppilaitoksessa. Halusimme tarkastella opiskelijoiden omaa aktiivisuutta opiskelumotivaatioon liittyen sekä muita siihen liittyviä tekijöitä, kuten koulun sekä luokan ilmapiiriä, opettajien merkitystä ja työpanosta sekä lisäksi perheen ja läheisten tuen merkitystä opintojen loppuun saattamiseksi. Koemme tutkimusaiheen hyvin mielenkiintoiseksi, sillä opiskelijoita kuulemalla pystymme paremmin hahmottamaan opintojen keskeyttämiseen vaikuttavia syitä. Näin pystymme kertomaan Ammattioppilaitos Hyrialle toiveita ja näkemyksiä opiskelusta suoraan oppilailta itseltään. Opinnäytetyöstä on hyötyä OAOT-hankkeelle, Ammattioppilaitos Hyrialle, sekä OAOT-hankkeessa mukana olevalle yhteistyökumppanille Hyvinkään Laurea AMK:lle. Tästä opinnäytetyöstä on meille opinnäytetyötä tekeville opiskelijoille hyötyä, sillä saamme merkittävää tutkimuskokemusta ollessamme mukana tässä hankkeessa ja tutkimuksessa.

Opintojen keskeyttäminen on yksi syrjäytymisen riski, koska silloin nuori jää ilman koulutusta ja tutkintoa. Lisäksi työllistyminen on vaikeampaa. Koulutuksella on myös merkitystä terveyden edistämisen osaamisella. Tutkittua tietoa on runsaasti, jossa kuvataan korkeammin koulutettujen henkilöiden olevan kiinnostuneempia oman terveytensä edistämisestä. THL kuvaa, että kansanterveysongelmat ovat vähän koulutettujen ryhmässä tavallisempia, kuin korkeasti koulutettujen. Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen mukaan jopa yli 50 % päivittäin tupakoivista ovat käyneet perusasteen koulutuksen, kun korkeasti koulutetuista vain n. 10 % tupakoi päivittäin. Koulutuksen kautta yksilö saa myös arvokasta tietoa omaan ammattiin liittyvistä asioista, kuten työergonomiasta, tarvittavista varotoimista, työhön liittyvistä riskeistä sekä ammattitaudeista.

2 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Tämä opinnäytetyö on osa OAOT- 2013 - 2014, eli Opiskelun aloituksen osallistava tuki - hanketta. Opinnäytetyössä haastatellaan Hyvinkään Ammattioppilaitos Hyria, Kauppalankadun yksikön ensimmäisen lukuvuoden opiskelijoita. Kauppalankadun yksikössä opiskelevat datanomi-, lähihoitaja- ja merkonomiopiskelijoita. Hankkeen yhtenä tärkeistä tavoitteista on ammattikoululaisten ammattitutkinnon loppuun suorittaminen. Opintojen suorittaminen tukee nuoren aikuisen itsenäistymistä, työllistymistä ja vähentää nuoren aikuisen syrjäytymisvaaraa.

Opiskelun aloituksen osallistava tuki-hankkeen tavoitteena on arvioida ja kehittää osallistavan tuen toimintamalleja opiskelunsa aloittaville opiskelijoille ammatillisissa oppilaitoksissa.

Tavoitteena on opintojen keskeyttämisen vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Yhtenä tavoitteena on myös luoda OAOT-tutorkoulutusmalli. Hanke myös arvioi ja kehittää OAOT - yksilö- ja ryhmätuen malleja ja menetelmiä, joita ovat esimerkiksi verkkotuki.

Opinnäytetyön avulla opiskelijat tulevat kuulluksi ja pääsevät osallistumaan toiminnan sisällön suunnitteluun. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla saadaan kattava, rehellinen ja aito näkemys esittämiimme kysymyksiin. Työn tavoitteena on myös olla hyödyksi OAOT-hankkeen etenemisessä ja toiminnan suunnittelussa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata

1. Mitkä tekijät tukevat opiskelijaa opintojen jatkamisessa?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat ammattiopintojen keskeyttämiseen?
3. Mitä tukea opiskelija toivoisi saavansa ammattiopintojen tukemiseksi?

3 Opiskelijan opintojen jatkamisen tukeminen ammattiopistossa

Opetushallituksen mukaan vastuu opiskelijan hyvinvoinnista kuuluu kaikille koulun toimijoille. Oppilaitoksessa tärkeitä opintoja tukevia henkilöitä opiskelijan näkökulmasta ovat opinto-ohjaaja, uraohjaaja, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, lääkäri ja opettajat. Joissakin oppilaitoksissa opiskelijan tueksi on palkattu myös mielenterveyshoitaja, sosiaaliohjaaja ja erityisammattiopetuksen ohjaaja. Useissa ammattioppilaitoksissa on opettajatutoreita, jotka auttavat opiskelijaa opintojen kaikissa vaiheissa auttaen keskustelemalla henkilökohtaisesti, neuvomalla opintojen eri vaiheissa sekä auttamalla ongelmatilanteissa. Lisääntyvien mielenterveysongelmien vuoksi oppilaitoksissa tarvitaan psykologeja sekä enemmän vastaanottoaikoja ja terveydenhoitajalle sekä lääkärille. Vastaanottoaikojen lisääminen näille ammattikunnille takaisi myös, että ammattiopistossa voitaisiin panostaa entistä enemmän myös ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon. (Ahola, Galli & Ikonen 2009, 91 - 94.)

Opiskelijahuoltoryhmä on konkreettinen oppilaitoksen tapa syventyä riskiryhmään kuuluvien opiskelijoiden asioihin. Moniammatillinen työryhmä tutustuu nuoren asioihin koulunkäynnin kannalta ja miettii yhdessä mahdollisia tukitoimia nuoren avuksi. Moniammatilliseen työryhmään kuuluvat oppilaitoksesta riippuen rehtori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, uraohjaaja, kuraattori, psykologi ja sosiaalityöntekijä. Opettajat, huoltajat ja opiskelija itse osallistuvat kokouksiin vain sovituksi. Opettajat voivat ilmoittaa opiskelijahuoltoryhmään huolta aiheuttavasta opiskelijasta joko kirjallisesti tai suullisesti. Huolta oppilaasta voivat aiheuttaa esimerkiksi runsaat poissaolot. Mahdollisiin ongelmiin tulisi puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kouluissa on käytössä erilaisia apuvälineitä mahdollisten ongelmien varhaiseksi ha-

vaitsemiseksi. Lounais-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa apuvälineenä toimii huoliseula, jota luokanvalvoja käyttää jokaisen opiskelijan kohdalla. Lomakkeessa mitataan huolenaiheen suuruus asteikolla yhdestä neljään (1= ei huolta, 4= suuri huoli). Opettaja käy kyseisen lomakkeen läpi jokaisen oppilaan kohdalta koulun rehtorin kanssa. Tarvittaessa oppilaan tilanne otetaan käsittelyyn opiskelijahuoltoryhmässä ja joku ryhmän henkilöistä keskustelelee nuoren kanssa hänen tilanteestaan. (Ahola ym. 2009, 95 - 97.)

Oppilaitoksissa opiskelija ohjataan keskustelemaan joko opinto-ohjaajan, uraohjaajan, kuraattorin tai luokanvalvojan kanssa, jos hänellä on suunnitelmissa opintojen keskeyttäminen. Opintojen keskeytyessä pyritään varmistamaan, että opiskelija voisi jatkaa välittömästi opintojaan toisessa oppilaitoksessa. Alle 18-vuotiaan opiskelijan kohdalla oppilaitos ottaa yhteyttä opiskelijan huoltajiin, joiden täytyy allekirjoittaa opiskelijan eroanomus. Lisäksi oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa käydään keskustelua nuoren tulevaisuudesta ja kouluttautumisesta. (Ahola ym. 2009, 104 - 105.)

Useissa ammattioppilaitoksissa opetussuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan opintojen keskeyttämiseen ennaltaehkäisevästi. Opiskelijan tukitoimia ovat esimerkiksi varhainen puuttuminen, opiskelijahuoltotoiminta, yksilöllinen eteneminen (HOPS/HOJKS), tukiopetus, rästiklinikka tai rästipaja, osaamisen tunnistaminen, oppimisvalmiuksiltaan ja -tavoiltaan erilaisten opiskelijoiden tukeminen opetuksessa ja kokonais kuntoutukselliset verkostot. Tärkeitä tukitoimia opiskelijan kannalta ovat myös kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö sekä ohjauksen ja opetuksen hyvän laadun ja määrän varmistaminen. (Ahola ym. 2009, 104 - 105.)

3.1 Opiskelijan opinnot ammattioppilaitoksessa

Suomessa ammatillista peruskoulutusta järjestetään ammatillisissa oppilaitoksissa sekä oppisopimuskoulutuksena. Näiden lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen voi suorittaa myös näyttötutkintona, jonka vastaanottamisesta huolehtii tutkintotoimikunta. Jokaisesta ikäluokasta noin 45 prosenttia hakeutuu ammatilliseen peruskoulutukseen joko peruskoulun tai ylioppilastutkinnon jälkeen. Ammatilliset perustutkinnot ovat kestoltaan kolmivuotisia ja niihin sisältyy vähintään 30 opintopistettä ohjattua työssä oppimista työpaikalla. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 2006, 31.)

Ammatillisista perustutkinnoista saa pätevyyden sekä alakohtaista perusosaamista vaativiin tehtäviin että erikoistuneemman osaamisen yhdellä koulutusohjelman alueella. Opinnot käsittävät kaikkiaan 180 opintopistettä, joka muodostuu ammatillisista opinnoista, yhteisistä opinnoista sekä vapaasti valittavista opinnoista. Opintopisteisiin sisältyy myös 30 opintopistettä

työssäoppimista, opinnäytetyö ja opintojen ohjausta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 38-39.)

Opinnoissa jatkamiseen vaikuttavat tekijät

Hyvä opetus, hyvät opiskelutaidot sekä kannustava vuorovaikutuksellinen opiskeluyhteisö auttavat opinnoissa jatkamisessa, vaikka opiskelijan elämäntilanteessa olisikin hetkellisesti persoonallisia voimavaroja heikentäviä tekijöitä. Motivaatio-ongelmissa opiskeltavan alan kiinnostavuutta saattavat merkittävästi lisätä hyvä opetus sekä vahvistava ja tukeva opiskeluyhteisö. Opiskelijan omien voimavarojen ollessa hyvät, motivaatio tukee oppilasta myös puutteellisten opiskeluolosuhteiden yli opintojen jatkamiseksi. Opiskelijan itseluottamusta oppijana voidaan tukea löytämällä hänelle soveltuvia opiskelutapoja. Opiskelijan opiskelukykyä voidaan edistää vaikuttamalla opiskelukyvyn kaikkiin ulottuvuuksiin ja niissä tunnistettaviin tekijöihin. Opiskelukyvyn edistäminen kuuluu opiskeluterveydenhuollolle, oppilaitokselle ja opiskelijajärjestöille sekä kaikille opiskelijoiden ympäristöön vaikuttaville ja kuuluville organisaatioille. Toisen asteen oppilaitoksilla on lainsäädännöllinen velvoite opiskelukykyä edistävään toimintaan opiskelijahuollon avulla. (Konttu 2009, 21-24.)

Opintojen keskeyttämiseen vaikuttavat tekijät

Toisen asteen koulutuksen opiskelijat elävät samanaikaisesti kahden merkittävän muutosvaiheen keskellä. Nuoret ja nuoret aikuiset käyvät läpi opintojen ohella aikuistumis- ja itsenäistymisprosessia. Ihmisen kehityspsykologian kannalta aikuistuminen, ammattiin ja työelämään tähtääminen ovat haastavia kehitysvaiheita ihmisen elämässä. Näiden kehitysvaiheiden onnistunut läpikäyminen vaatii paljon voimavaroja prosessin suorittamiseksi. Opiskeluaikana elämässä tapahtuu muitakin suuria muutoksia, kuten omasta perheestä irtautumista, itsenäistymistä ja suuremman vastuun ottamista omasta elämästä. Moni opiskelija muuttaa opintojen takia vieraalle paikkakunnalle. Opiskelu edellyttää opiskelijalta paljon vastuuta omakohtaisissa valinnoissa, opintojen suunnittelussa ja ajankäytössä. Opiskelu edellyttää luovaa ajattelua, tiedonkäsittelytaitoja ja hyviä kognitiivisia taitoja. Opiskeluun liittyvät hyvät opiskelutaidot ovat herkkiä häiriintymään esim. univajeen, masentuneisuuden, ristiriitojen ja huonojen olosuhteiden seurauksena. (Konttu 2009, 21-24.)

3.2 Yhteisöllisyys ammattioppilaitoksessa

Opiskeluyhteisön vuorovaikutus sekä yhteisöllinen toimintakulttuuri tukevat nuorten hyvinvointia ja koulussa jaksamista. Yhteisöllisyys edistää opinnoissa menestymistä ja lisää sosiaalisten taitojen kehittymistä. Luottamuksellinen ilmapiiri ja yhteisön kiinteytys synnyttävät sosi-

aalista pääomaa, joka näkyy sujuvuutena ja mukavuutena arjessa. Yhteisöllisyys lisää myös opiskelijoiden ”me- henkeä”. Oppilaitoksissa opettajien ja instituution luoma kontrolli ja tuki kuuluvat sosiaaliseen pääomaan, mutta tärkeänä osana siihen kuuluu myös muilta opiskelijoilta saatu vertaistuki. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö on osa opiskelijan hyvinvointia tukevaa sosiaalista verkostoa. Jotta sosiaalista pääomaa voitaisiin vahvistaa, oppilaitosten tulisikin olla kiinnostuneita hyvinvoinnista sekä asettaa selviä rajoja käyttäytymiselle ja puuttua poikkeavaan käytökseen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013.)

Tutkimusten mukaan oppiminen tehostuu, kun opiskelijoiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllistä työskentelyä vahvistetaan. Kehittämällä opiskelijaryhmän ilmapiiriä ja opiskelijoiden yhteistoimintataitoja syntyy yhteisöllinen oppimiskulttuuri. Yhteisöllisessä oppimisessa voidaan myös hyödyntää teknologisia välineitä ja sosiaalista mediaa, jolloin voidaan luoda asioille yhteisiä merkityksiä sisältöjen ja yhteisöjen kautta. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2013.) Opintoihin sitoutumisessa ja opiskelumotivaation edistämässä opiskelijaryhmän hyvä henki ja ilmapiiri ovat tärkeässä asemassa. On tärkeää tiedostaa, että hyvät ryhmätyötaidot siirtyvät myös työelämään. Jokaiselle ihmiselle on tärkeää tuntea kuuluvansa johonkin ja tulla hyväksytyksi. Myös opiskelijalle on tärkeää tunne osallisuudesta ja omista vaikuttamismahdollisuuksista. (Sipilä, 2012, 18.) Yhteisöllisyyttä määriteltäessä pohditaan, mikä on yhteisö. Onko yhteisö luonnollinen, paikantuuko se jonkin asian, alueen tai paikan ympärille muodostuneesta yhteisöstä. Yhteisö voi myös miettiä omat päämääränsä, tavoitteensa, arvonsa ja norminsa. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan näiden asioiden tiedostamista, jäsentämistä sekä näkyväksi tekemistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013.)

3.3 Opiskelijoiden opiskelukyky ammattioppilaitoksessa

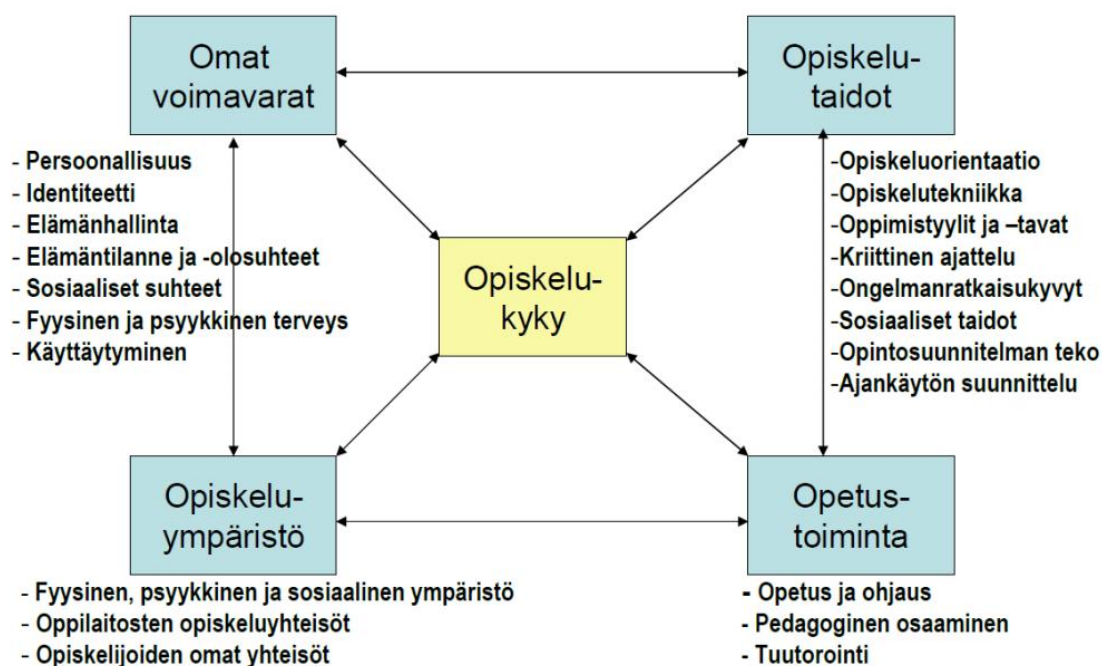
Ihmisen ollessa työelämässä on luontevaa puhua työkyvystä. Opiskelun kohdalla olisi yhtä lailla luonnollista puhua opiskelusta ja opiskelukyvystä. Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä, yksi opiskelijan tärkein pääoma. Se on toiminnallinen kokonaisuus, jossa useat eri osa-alueet vaikuttavat toisiinsa. Monesta eri tekijästä koostuva opiskelukyky pitää sisällään mm. yksilön terveyden ja voimavarat, opiskelutaidot, opiskelijan saaman opetuksen ja opiskeluympäristöön liittyvät tekijät. Opiskelukyvyssä on usein kyse opiskelijan tasapainosta. Opiskelukyky-malli on laadittu työkykymallia hyödyntäen, ja se sisältää keskeisimmät asiat opiskelijan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Työkykymallissa ja opiskelukyky-mallissa on kolme toisiinsa verrattavaa osatekijää. Terveys ja voimavarat -ulottuvuus löytyy samanlaisena molemmista malleista. Opiskelukyky-mallin opiskeluympäristö vastaa työkykymallin työympäristöä ja opiskelutaito puolestaan ammattitaitoa. Omat voimavarat tarkoittavat opiskelukyky-mallissa opiskelijan elämäntilannetta, persoonallisuutta, psyykkistä ja fyysistä terveydentilaa ja lisäksi toimintatapoja, jotka vaikuttavat opiskelijan terveyteen (Kuvio 1.) Hyvinvoinnin ja opiskelun

sujumisen kannalta tärkeitä tekijöitä ovat sosiaalinen tuki, opiskelijan oma kokemus elämänhallinnasta ja omasta jaksamisesta sekä omien kykyjen riittäminen. (Konttu 2009, 21-24.)

Työkykymallissa ei ole vastinetta opiskelukykymallissa olevalle opetus- ja ohjaustoiminnalle. Lisäksi opiskelun ja työn välillä on muitakin eriäviä piirteitä. Työtehtävään hakeuduttaessa omat tiedot sekä osaaminen työtehtävään liittyen ovat hyvät ja hakija on tietoinen työhön liittyvistä tehtävistä. Sen sijaan opiskelijalla ei usein ole selkeää kuvaa tulevan koulutuksen sisällöstä ja luonteesta. Hyvin merkittävä eroavaisuus työn ja opiskelun välillä tulee henkilön sairastuessa. Tällöin hän on työsuhteessa oikeutettu palkalliseen sairauslomaan ja sallittuun lepoon. Opiskelija sitä vastoin kärsii tästä tenttien ja opiskeluun liittyvien tehtävien ruuhkautumisen ja uudelleensuorittamisen vuoksi. (Konttu 2009, 21-24.)

Opiskelutaidot ovat opiskelijan ammatillista osaamista ja siksi opiskelutaidot koostuvat monista tekijöistä. Näistä opiskelutaidoista koostuvat tekijät ovat esiintymistaidot, sosiaaliset taidot, kriittinen ajattelu, oppimistyyli, ongelmaratkaisukyvyt ja opiskelun merkitys opiskelijalle. Näiden edellä mainittujen taitojen lisäksi ajankäytön suunnittelu sekä opintosuunnitelman teko ovat tärkeitä opintoja edistäviä taitoja. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla opiskelutaidollisten valmiuksien puute on suuri opintojen sujumattomuuden syy. (Konttu 2009, 21-24.)

Opiskeluympäristö rakentuu psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä. Psyykinen ja sosiaalinen ympäristö koostuu opiskelijoiden ja henkilökunnan välisestä vuorovaikutuksesta, opiskeluilmapiiiristä oppilaitoksessa sekä myös opiskelijayhteisöjen monimuotoisuudesta. Vertaistuella on opintoja tukeva ja edesauttava merkitys opintojen etenemisen kannalta. Fyysinen oppimisympäristö muodostuu erilaisista oppimisympäristöistä ja opiskeluolosuhteista, opintojen järjestämisestä, taukotiloista ja opetusvälineistä. Opiskeluyhteisöjä ovat sekä opiskelijoiden omat yhteisöt sekä oppilaitoksen sisäiset yhteisöt. Opiskelukyvylle erittäin merkittävä tekijä on ohjauksen ja opetuksen merkitys. Keskeinen opiskelukykyä tukeva toiminta on pätevä opetustoiminta ja asiantunteva opetus. Opettajan ja opiskelijan välinen riittävä vuorovaikutus, rakentava palautteen anto ja arviointi ovat opiskelukykyä tukevia toimia. Opiskelijan aloittaessa opinnot sekä tutorointi ja opiskeluyhteisöön integroituminen tukevat opintojen aloittamista. Monet opiskelustressiin liittyvät asiat koskevat tenttejä ja arviointeja, kiireellistä aikataulua, opiskeltavien asioiden laajuutta, vaatimusten korkeaa tasoa sekä opintoihin liittyvä suppeaa palautetta. (Konttu 2009, 21-24.)

Kuvio 1. Opiskelukykymalli (Konttu 2005)

Opiskeluterveydenhuollon yhtenä tehtävänä on arvioida opiskelijan opiskelukykyä sekä sen alenemisen syitä. Tarvitaankin vankkaa osaamista nuorten normaalista kehityksestä sekä kehityksen poikkeamisen hoidosta. Mielenterveys- ja päihdeongelmien tunnistamisesta ja hoidosta tarvitaan myös tietoa. Näiden ongelmien hoitoon tulisikin kehittää erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyönä uusia hoitomalleja sekä kodin että oppilaitoksen annettaviksi. Opiskelijaterveydenhuolto voi tukea opiskelijaa varhaisella oireiden tunnistamisella, varhaisella hoidolla sekä hoitoonohjauksella. Opiskelijalle tulee tehdä myös henkilökohtainen terveydenhoito- ja kuntoutussuunnitelma koko opiskelun ajaksi. Opiskelijaa tulee tavata opintojen aikana vuosittain, jolloin kartoitetaan tukitoimien tarve. (Kunttu, Komulainen, Makkonen & Pynnönen 2011, 149.)

Myös opiskelijan elämänhallinnan taitoihin tulee kiinnittää huomiota ja lisätä niitä monipuolisesti fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden alueella. Elämänhallinnan taitoja ovat esimerkiksi terveysosaaminen, sosiaaliset taidot ja opiskelutaidot. Myös psyykkistä ja sosiaalista tukea saatetaan tarvita, jos opiskelijalle tulee jokin elämänvaiheeseen kuuluva erityistilanne. Myös riittävään opintojenohjaukseen ja opiskelutaitoihin tulee kiinnittää huomiota. Opiskelukykyä voidaan lisätä suuntaamalla toimintaa yksilöiden lisäksi myös opiskelu-ympäristöön. Tämä vaikuttaa opiskelijan arvoihin ja asenteisiin, opiskelumotivaatioon ja tyytyväisyyteen. (Kunttu ym. 2011, 79.)

Opiskelu on pitkä prosessi, joka etenee aina opiskelijavalinnan tekemisestä tutkinnon suorittamiseen ja ulottuu aina työelämään saakka. Koko prosessin ajan opiskelijaa tuetaan esimerkiksi ohjauksen ja tutoroinnin avulla. Näiden toimien tavoitteena on tutkinnon suorittaminen sekä opintojen laadun parantaminen. Tällöin voidaan kiinnittää enemmän huomiota opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekoon, sekä huomioida mahdollisia opintojen hyväksilukuja. Järjestämällä entistä enemmän ohjaus- ja neuvontapalveluita sekä muita tukipalveluita vähennetään opintojen keskeyttämisten määrää. (Sipilä 2012, 13.)

3.4 Peruskoulun jälkeinen syrjäytyminen

Peruskoulun päätyttyä nuorelle saattaa tulla ongelmia, jotka johtavat syrjäytymiseen. Nuori voi olla jättänyt opiskelupaikan haun kokonaan. Hän voi jäädä ilman koulutuspaikkaa, peruuttaa yhteishaussa saadun opiskelupaikan, keskeyttää koulutuksen varhaisessa vaiheessa tai jäädä 9.luokalle. Vahvin syrjäytymisen riskitekijä näyttäisi olevan äidin koulutustaso. Sen sijaan kouluun liittyvät tekijät selittävät syrjäytymisriskiä vain vähän. Näitä tekijöitä ovat koulun koko ja erityisopetuksen suhteellinen osuus. Erityisopetus on vähentänyt temperamentin aiheuttamia opiskeluongelmia, mutta se on lisännyt psyykkistä kuormitusta, mikäli erityisopetuksen kesto on ollut liian lyhyt tai se on keskeytynyt. Tämä vaikuttaa nuoren itsetuntoon heikentävästi sekä aiheuttaa kielteistä minäkuva. Syrjäytymistä ehkäisevinä tekijöitä ovat tukiopetuksen määrä, sosiaalinen tuki sekä vanhemmilta saatu tuki ja kokemus välittämisestä. Myös sosiaalinen yhteisö on tärkeänä osana oppilaan psyykkistä kehitystä. Peruskoulussa on hyvät mahdollisuudet puuttua syrjäytymiskehitykseen, kun nuoret ovat helposti tavoitettavissa. Kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä on suuri merkitys nuoren kasvun tukemisessa. Syrjäytymisvaarassa olevan nuoren on tärkeää käydä koulua tavalla, joka antaa elämännhallintataitoja sekä sosiaalista nuoren ympäröivään yhteiskuntaan. Tarvittaessa toisen asteen oppilaitoksissa voidaan järjestää tukea järjestämällä nuorille valmentavia luokkia ennen ammatitoppilaitoksiin siirtymistä, tarjota mahdollisuus oppisopimuskoulutuksiin sekä opintonsa keskeyttäville mahdollisuus saada yksilöllistä ohjausta jatko-opintoihin. (Haarala, Honkanen, Mellin, Tervaskanto-Mäentausta 2008, 392 -394.)

Suomessa opintonsa keskeyttää vuosittain 10 prosenttia ammatillisissa koulutuksissa olevista nuorista. Valtaosa keskeytyksistä on turhia ja ne voidaan ehkäistä tehokkaasti. Ennaltaehkäisy aloitetaan jo peruskoulussa. Peruskoulun päättävien nuorten seuranta ja ohjausta on tehostettu. Heille pyritään löytämään sopiva koulutuspaikka ja sen puuttuessa vaihtoehtoina ovat mm. työpajat ja työharjoittelupaikat. Lisäksi ammattikoulutuksessa on entistä joustavampia koulutusmuotoja ja työssä oppimisen määrää on lisätty. Myös opiskelijoiden tukemiseen ja ohjaukseen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota. Monissa oppilaitoksissa työskenteleekin opettajien, opinto-ohjaajien ja kuraattorien lisäksi myös nuoriso- tai sosiaalityön

ammattilaisia. Heillä on mahdollisuus ohjata opiskelijoita myös koulun ulkopuolella. Viime vuosien huomattavin koulutuspoliittinen ratkaisu ehkäistäessä opintojen keskeyttämisiä on ammattistartti. Tämä tarjoaa mahdollisuuden peruskoulun päättäneille kokeilla eri koulutusaloja ja saada ohjausta jatkovalintojaan varten. (Kunttu ym. 2011,152-153.)

Työpajat antavat mahdollisuuden niille, jotka ovat jo jostain syystä keskeyttäneet ammattikoulutuksen tai eivät ole peruskoulun jälkeen päässeet koulutukseen. Tärkein asia kuitenkin edelleenkin opintojen keskeyttämisten suhteen on opiskelijan suhde opettajiin. Monissa ammattikouluissa, joissa on tehty tutkimuksia keskeyttämisten syistä, on tullut ilmi opettajan merkitys niin opiskelun jatkumiselle kuin opintojen keskeyttämiseksi. Kun opiskelijaa kannustetaan ja tuetaan oikeaan aikaan, se auttaa nuoria selviämään opiskeluissaan ja elämässään eteenpäin. Sen sijaan väärään aikaan ja väärässä paikassa annettu arvostelu voi olla kohtalokasta. Keskeyttämisiä voidaan tehokkaasti estää opettajakoulutusta parantamalla sekä lisäämällä opiskeluihin liittyviä tukitoimia. (Kunttu ym. 2011,152-153.)

3.5 Opiskelijaa tukevat toimet ammattiopistossa

Terveiden, hyvinvoinnin ja opiskelukykyisyyden edistäminen ovat opiskeluterveydenhuollon keskeisiä tehtäviä. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja ylläpitää sekä opiskelijoissa ja olosuhteissa olevia suojaavia tekijöitä. Toisaalta sen tehtävänä on myös vähentää olosuhteissa olevia altistavia ja laukaisevia riskitekijöitä sekä yksilökohtaista haavoittuvuutta. Terveydenedistämistyössä ja sairauksien ehkäisemisessä yksilötasolla painotetaan opiskelijan omaa vastuuta terveydestään ja hyvinvoinnistaan kuten terveellisten elämäntapojen, hyvän kunnon ja mielenterveyden vaalimisen tärkeyttä. Yksilöllisen terveydenedistämisen tavoitteena on, että opiskelijat kokevat terveelliset elämäntavat myönteisenä jokapäiväiseen elämään liittyvänä voimavarana. Yhteisöllisessä terveyden edistämistyössä tavoitteena on opiskelukulttuurin muuttuminen yksilön ja yhteisöjen hyvinvointia suosivaan suuntaan. Tavoitteisiin pääsemiseksi tulee vahvistaa opiskelijan opiskelu- ja työyhteisöjä, sekä pyritään vaikuttamaan siihen että niissä ymmärretään yhteisöjen merkitys hyvinvoinnille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 88.)

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeluterveydenhuollon järjestäminen on kuntien vastuulla. Opiskelijaterveydenhuollolla onkin merkittävä rooli myös terveysneuvonnan antamisessa, joka vahvistaa opiskelijan terveysosaamista. Terveysneuvonnan tavoitteena onkin tukea ja edistää opiskelijan itsenäistymistä, opiskelukykyä, hyvää kuntoa, mielenterveyttä sekä terveellisiä elämäntapoja. Sen tehtävänä on myös ehkäistä koulukiusaamista. Terveysneuvonnan on aina sisällettävä näyttöön perustuvaa tietoa. Terveysneuvontaa voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä tai yhteisöllisesti. Terveysneuvonnan sisältää seuraavia osa-alueita, jotka tukevat

sekä yksilöä että hänen perhettään terveyden edistämässä. Näitä osa-alueita ovat psykososiaalinen ja fyysinen kasvu- ja kehitys, lepo ja vapaa-aika, ihmissuhteet, median merkitys suhteessa terveyteen ja turvallisuuteen, ravitsemus, ergonomia, painonhallinta, liikunta, suun terveydenhoito, seksuaaliterveys joka pitää sisällään raskauden ehkäisyn, lähi- ja parisuhdeväkivallan, tapaturmien sekä tupakan, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisyn. (Rimpilä-Vanninen 2013, 18.) Opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajan työ koostuu kolmesta eri osa-alueesta, jotka ovat yhteisöön kohdistuva ehkäisevä työ, yksilötason terveydenhuolto ja vastaanotto toiminta. (Haarala ym. 2008, 397.)

Opiskeluterveydenhuollossa asiakkaan asemaa säätelevät samat säädökset kuin muitakin terveydenhuollon asiakkaita. Perustana luottamukselliselle hoitosuhteelle on, että opiskelijan ihmisarvoa kunnioitetaan eikä yksilöllisyyttä loukata. Myös opiskelijan on oltava tietoinen oikeuksistaan, jotka ovat opiskeluterveydenhuollossa itsemääräämisoikeus ja yksityisyydensuoja, jotka taataan tietosuojan varmistamisen avulla. Opiskelijalla on potilaslain mukaan oikeus saada omaa hoitoaan koskevia tietoja ja oikeus osallistua omaa hoitoaan koskevaan päätöksentekoon. Tämä koskee myös alaikäistä opiskelijaa mikäli hän on ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden kykenevä päättämään itse asioistaan. Nuori voi halutessaan kieltää tietojensa luovuttamisen huoltajilleen. Kuitenkin tilanteissa, joissa alaikäinen opiskelija kieltäytyy terveydentilansa kannalta välttämättömästä hoidosta, voidaan harkita, onko kyseessä lastensuojelulain 40§ kaltainen tilanne. Lain mukaan terveydenhoitajalla on tällaisessa tilanteessa velvollisuus ilmoittaa sosiaalilautakunnalle viipymättä lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 164.)

Opiskelijaterveydenhuollossa varhaisen puuttumisen työote on merkittävä ja on tärkeää, että opiskelun viivästyminen tai keskeyttämiseen johtavat ongelmat tulevat riittävän ajoissa havaituksi. Varsinkin toisella asteella jatkuvat poissaolot saattavat muodostua ongelmaksi. Opiskelukykyyn vaikuttaviin tekijöihin tulee kiinnittää huomiota opiskeluterveydenhuollossa ehkäistessä viivästyksiä ja keskeyttämiä. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi opiskelijan omat voimavarat, terveys- ja opiskelutaitoihin liittyvät tekijät sekä opiskelu ympäristö- ja yhteisöön liittyvät tekijät. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 154-155.)

Terveyden edistäminen opiskeluaikana vaikuttaa myös opiskelijan tulevaan elämään ja terveyteen. Yksilötason toiminta painottuu opiskelijan omaan vastuuseen terveydestään, terveellisistä elämäntavoista, hyvästä kunnosta sekä oman mielenterveyden vaalimisesta. Yhteisötasolla terveyden edistäminen kohdistuu opiskelukulttuuriin ja siihen vaikuttamisesta. Tähtöinä on yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä vahvistaa terveellisiä opiskeluolosuhteita ja ympäristöä. (Haarala, ym. 2008, 395-396.)

Terveydenhuollon toimijat eivät ole opiskeluterveydenhuollossa ainoita vastuunkantajia vaan yhteistyötä tehdään terveydenhuollon, oppilaitosten ja opiskelijajärjestöjen kesken. Eri toimijoilla on erityisiä osaamisalueita ja perustehtäviä, joista toimijat tuovat asiantuntemuksensa yhteiseen käyttöön. Vaikka eri organisaatioista käytetään nimityksiä, kuten hyvinvointityö, opiskelukyvyn edistäminen ja opiskelijahuolto, niin terveyden edistäminen kuuluu yhtälailla kaikille. Opiskeluterveydenhuolto onkin kokonaisvaltaista opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelua tukevaa toimintaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006,22) Opiskelijaterveydenhuolto, sen tavoitteet ja tehtävät perustuvat terveystieteisiin kannanottoihin, tutkimustuloksiin, käytännöstä tulleisiin kokemuksiin sekä oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvoisuuden periaatteisiin. Tahojen jotka järjestävät opiskelijaterveydenhuoltoa suositellaan konkretisoivan niitä omassa toimintasuunnitelmassaan ja ohjelmissaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 25.)

Terveyden edistäminen on siis toimintaa, tekoja ja päätöksiä, joilla pyritään luomaan ihmisille sellaisia edellytyksiä vahvistavaa heidän terveyttä vahvistavia valintojaan. Pohdintaa on herättänyt se, että pitäisikö terveyden edistämistä suunnata myös nykyistä enemmän elintapojen muuttamisen ohella arjessa selviytymiseen ja puhua entistä enemmän huolenpidosta sekä inhimillisestä ymmärtämisestä kuin pelkästään eliniän pidentämisestä. Tällaista ajatusta on perusteltu sillä, että nyky-yhteiskunnassa on huomattavan paljon sosiaalista kylmyyttä ja hylkäämistä, turvattomuutta, yksinäisyyttä, väkivaltaa sekä kiireen latistamaa pintapuolista kommunikaatiota. (Kannas, Eskola, Välimaa & Mustajoki 2010, 15.)

3.6 Etiikka ja terveyden edistäminen terveydenhoitajan työssä

Terveydenhoitajan työssä eettisen osaamisen perustana painottuvat erilaiset arvot, joita ovat mm. asiakkaan itsemääräämisen kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, ihmisen arvoistaminen, luottamuksellisuus, lähimmäisen vastuu, puolueettomuus, tasa-arvoisuus, vapaaehtoisuus ja yksilöllisyys. Terveydenhoitajan on kuitenkin tiedostettava omat arvonsa, asenteensa sekä ihmis- ja terveystieteensä, jotta voi ymmärtää asiakkaidensa arvon ja heidän kulttuurinsa moninaisuuden. Työn perustana ovat myös Suomen sairaanhoitajaliiton eettiset ohjeet, koska terveydenhoitajat saavat myös sairaanhoitajan pätevyyden. (Haarala ym. 2008, 24-25.)

Ammattieettiset ohjeet määrittelevät ohjaus- ja neuvonta-aloilla yksittäisen työntekijän tai ammattikunnan suhtautumisen asiakkaaseen, kollegoihin sekä yhteiskuntaan yleensä. Useimmiten ammattieettiset ohjeet on ilmaistu yleisinä suuntaviivoina, periaatteina ja sääntöinä. Kuitenkin on ongelmallista, että näitä on vaikea soveltaa yksittäisissä tilanteissa. Lisäksi ammattieettiset ohjeet suuntaavat yleensä taaksepäin, eivätkä näin ollen auta tulevien tilanteiden ennakkoinnissa. Ammattieettisissä ohjeissa jääkin usein huomaamatta

prosessi, jossa tekijä tiedostaa vähitellen, että häneltä vaaditaan tietynlaista toimintaa. Uusissa tilanteissa vaaditaan uudenlaista reagointia, kuuntelemista ja mielikuvitusta, Kuitenkin moraalinen vastuu alkaa jo ennen toimintaa. Ihmisten kanssa työskennellessä moraalista käyttäytymistä on jo pelkkä akuutin tilanteen sekä sen vaatimusten selvittäminen. Ohjaus- ja neuvontatyössä etiikka voitaisiinkin nähdä ennalta määrättyjen ohjeiden sijaan resurssina ja työvälineenä kaikissa prosessin vaiheissa. Kommunikaation hyvyys voitaisiinkin määritellä kriteerein. Hyvää kommunikaatiota on sellainen, joka tekee hyvää ihmisille laajentamalla heidän mahdollisuuksiaan ja lisäämällä heidän omanarvontuntoaan. Määritelmällisesti auttamistyö tuottaa hyvää. Kuitenkin eri auttamisammateissa, myös ohjauksessa ja neuvonnassa tehdään kuitenkin sekä tietäen että tietämättä myös paha. Näin ollen tarvitaankin moraalista rohkeutta ja perusteellisesti harkittua etiikkaa, jotta voidaan valita pienin paha pelkistä huonoista vaihtoehdoista, kun resurssit ovat puutteellisia tai toimintamahdollisuudet rajallisia. (Onnismaa 2007,109-110.)

Terveysten edistäminen opiskelijan tukena

Koululla on nuoren sosiaaliselle hyvinvoinnille suuri merkitys, koska koulun kautta nuorelle avautuu uusi kodin ulkopuolinen maailma kaikkine odotuksineen ja mahdollisuuksineen. Koulu on nuorelle tärkeä kehitysympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuksia ja suuntaa nuoren tulevaisuutta sekä muovaa hyvinvointia, mutta toisaalta se voi myös estää mahdollisuuksia ja lisätä pahoinvointia. Koulutukselliset siirtymävaiheet ovat nuorelle aikaa jolloin tapahtuu paljon muutoksia niin hyvinvoinnissa kuin pahoinvoinnissakin. Toisen asteen koulutukseen siirtyminen onkin monelle nuorelle haastava ja vaativa elämänvaihe. (Salmela-Aro 2011, 3-6.)

Nykypäivän koulua leimaava kiireen tuntu on opiskelijan uupumuksen riskitekijä ja moni nuori kokee, ettei opettajilla ole tarpeeksi aikaa heille. Kouluterveydenhuollon tuki on merkittävä uupumuksen ehkäisyssä, mutta kouluterveydenhuollon resurssit ovat riittämättömiä, vaikka juuri ennaltaehkäisy olisi huomattavasti edullisempaa kuin uupumuksen hoito. Myös kaveripiirillä on suuri merkitys uupumuksen synnyssä. Kun nuorella on hyviä kavereita ja toimivia sosiaalisia suhteita, hän kestää paremmin koulutuksen asettamia haasteita ja paineita. (Salmela-Aro 2011, 3-6.)

Nuorelle vanhempien ja kodin antama turva ovat edelleen tärkeitä ja näin ollen vanhempien kiireet, huolet ja työuupumus voivat olla haasteena nuoren jaksamiselle. Nuori voi myös kokea, ettei vanhemmilla ole aikaa hänelle. Toisaalta koulu-uupumuksen tilalle on luotu positiivisuutta ja intoa. Ammattikoulujen opiskelijoista erityisesti tytöt tuntevat innostusta, mikä lisää energisyyttä, sitoutumista ja uppoutumista koulutyöhön. Opiskeluvaiheen hyvinvointi heijastuu suoraan työhyvinvointiin ja näin ollen on tärkeää, että opiskeluaikana luodaan siltoja ja opiskelukyvystä työkykyyn ja koulutuksesta työelämään. (Salmela-Aro 2011, 3-6.)

Opiskelijoiden terveystottumukset

Kouluterveyskyselyn 2000-2009 mukaan ammattiin opiskelevilla monet terveystottumukset olivat epäterveellisempiä kuin lukiolaisilla. Muun muassa päivittäinen tupakointi oli yleisempää ammattiin opiskelevilla kuin lukiolaisilla. Samoin humalahakuinen juominen oli tyypillisempää ammattiin opiskelevilla. Niin ikään hampaiden harjaamistottumukset sekä vapaa-ajan liikuntatottumukset olivat ammattiin opiskelevilla lukiolaisia heikompia. Merkittävin ero terveydessä oli ylipainoisten osuudessa, joka oli ammattiin opiskelevilla suurempi. Lukiolaisia useammin ammattikoulussa opiskelevat ilmoittivat perheensä olevan jokin muu kuin ydinperhe. He ilmoittivat myös lukiolaisia useammin vanhempiensa tupakoivan tai olleen työttöminä. Lukiolaiset kokivat opiskeluun liittyvän työmäärän liian suureksi ammattiin opiskelevia useammin. (Luopa, Lommi, Kinnunen, Jokela 2010, 72.)

Opiskeluterveydenhuolto pyrkii vaikuttamaan opiskelijaan sekä yksilöllisin että yhteisöllisin keinoin siten, että terveellisistä elämäntavoista tulisi opiskelijalle myönteisesti vaikuttava voimavara heidän jokapäiväiseen elämäänsä. Yleensä terveystottumuksia pidetään melko pysyvinä, mutta terveyden edistämistyön kannalta on tärkeää tiedostaa etteivät ihmiset ole tapojensa vankeja vaan ihmisessä tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Opiskelijalle lähiympäristöllä on elämäntyylillä valittaessa suuri merkitys. Eri koulutusmuotoihin liittyy erilaisia elämäntyyliä, joihin opiskelija sosiaalistetaan joko tarkoituksella tai tahattomasti. Elämäntyyli ei ole ihmiselle vakio, vaan sitä muutetaan jatkuvasti kokemusten perusteella sekä vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Koulutuksen kautta yksilö saa arvokasta tietoa omaan ammattiin liittyvistä asioista, kuten työergonomiasta, tarvittavista varotoimista, työhön liittyvistä riskeistä sekä ammattitaudeista (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006, 111.)

Terveystyyliin vaikuttaminen, jotka opiskelijayhteisössä vallitsevat, on tärkeää kun pyritään vähentämään esimerkiksi päihteiden käyttöä tai vähentämään makeita välipaloja tai lisäämään liikuntaa. Opiskelijayhteisön oma aktiivinen toiminta tällaisessa vaikuttamisessa on välttämätöntä, vaikkakin terveydenhuolto toimii asiantuntijan roolissa. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006, 94.)

3.7 Salutogeneesi ja koherenssin tunne

Salutogeneesi kuvaa terveyden syntymistä, mistä terveys syntyy. Sanalle terveys voi olla monta tarkoitusta. Eri ihmiset määrittävät terveyden eri tavalla, samoin myös eri tieteenalat. WHO määrittää terveyden siten, ettei terveys ole ainoastaan sairauden puuttumista, vaan se on täydellinen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila. Näin ollen terveyteen liit-

tyy myös ihmisen oma ajatusmaailma, jossa ihminen määrittää itse oman terveydentilansa. Näin ollen hänellä saattaa olla esimerkiksi jokin hyvässä tasapainossa oleva pitkäaikaissairaus, ja tästä riippumatta hän kokee olonsa hyväksi. (Vertio 2003, 15.)

Terveyttä voidaan kuvata erilaisilla kuvioilla. Näistä yleinen ja yksinkertainen tapa on jana, jonka toinen ääripää kuvaa täydellistä terveyttä ja toinen ääripää kuvaa taas kuolemaa. Ihminen voidaan sijoittaa janalle esimerkiksi kuvaamalla toimintakykyä. Mahdolliset sairaudet liikuttelevat ihmisen sijaintia janalla. Toinen terveyttä kuvaava kuvio on ulospäin suureneva spiraali. Spiraalilla voidaan kuvata elämänkokemuksia kuvaavana tekijänä, jolloin spiraalin keskipiste kuvaa ihmisen terveyttä. Elämänvarrella kohdatut kokemukset suurentavat spiraalin muotoa. Iän myötä terveys ja omat teot siihen vaikuttaen voivat säilyä ennallaan. (Vertio 2003, 15.)

Lähtökohtana salutogeeniseen ajattelutapaan on ollut Antronovskyn Israelissa tekemä epidemiologinen tutkimus, jossa selvitettiin eri etnisiin ryhmiin kuuluvien naisten ongelmia menopaussin aikana. Tutkittavat naiset olivat selvinneet keskitysleireiltä toisen maailmansodan aikana ja jakoivat omassa elämänhistoriassaan holokaustisen kokemuksen. Kuitenkin näillä tutkituilla naisilla oli keskitysleirikokemuksistaan huolimatta kyky hyvän terveyden ylläpitämiseen sekä kyky viettää onnellista elämää. Termiä salutogeneesi, jonka Antronovsky on ottanut käyttöön, voidaankin pitää vastakohtana patogeneesi-käsitteelle. Näin ollen salutogeeninen suuntaus keskittyykin enemmän terveyden voimavaroihin korostaen terveyslähtöisyyttä. (Härkönen 2012, 14.)

Koherenssin tunne kuvaa ihmisen tapaa ymmärtää ja havainnoida omaa ympäristöään. Tärkeitä tekijöitä koherenssin tunteessa on ihmisen asioiden henkilökohtainen pysyvyys sekä hallittavuus, mutta tärkeimpänä tekijänä koherenssin tunteessa on ihmisen luottamus siihen, että asiat etenevät positiiviseen suuntaan. Koherenssin tunteen voi jakaa kolmeen eri osatekijään, jotka ovat elämän ymmärrettävyys, hallittavuus ja mielekkyys. Ymmärrettävyydellä tarkoitetaan ihmisen kokemusta tapahtumien johdonmukaisuudesta sekä loogisuudesta. Ihminen tuntee hallitsevansa omia voimavaroja sekä vuorovaikutusta ympäristönsä kanssa. Kun ihminen kokee elämänsä hallittavaksi, hänellä on kokemus siihen, että ympäristötekijöiden vaatimukset ovat tasapainossa omien kykyjen sekä resurssien kanssa. Mielekkyydellä tarkoitetaan asioiden ja tapahtumien merkityksellisyyttä ihmisen arvomaailmassa. Antonovsky kuvaa koherenssin tunteen tarkoittavan sen kaltaista orientaatiota elämään, jonka avulla ihminen parantaa mahdollisuuksiaan käsitellä sekä sisäisiä että ulkoisia stressioireita tarkoituksenmukaisesti ja tuloksellisesti. (Härkönen 2012, 16-17.)

Koherenssin tunteella tarkoitetaan tunnetta oman elämänsä koossa pysymisestä eli elämänhallinnasta. Ongelmana koherenssin tunnetta käytettäessä on se, että sitä kartoitetaan kysy-

myksillä joilla hyvää koherenssin tunnetta selittäviksi tekijöiksi nousevat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen aktiivisuus, jotka myös synnyttävät parempaa koherenssin tunnetta. (Koskinen-Ollonqvist, ym. 2007, 52.)

4 Opinnäytetyön menetelmänä laadullinen tutkimus

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimuksessa on kuitenkin huomioitava, ettei todellisuutta voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Monensuuntaisten suhteiden löytäminen on mahdollista, koska tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toinen toistaan. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkiikin tutkimaan kohdettaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan arvot muovaavat sitä, miten tutkittavaa ilmiötä pyritään ymmärtämään. Tulokseksi voidaan saada vain ehdollisia selityksiä paikkaan ja aikaan rajoittuen. Kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimyksenä onkin löytää tai paljastaa tosiasioita sen sijaan, että todennettaisiin jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 156-157.)

Tässä tutkimuksessa haastattelimme ensimmäisen lukuvuoden datanomi- ja lähihoitajaopiskelijoita käyttämällä ryhmähaastattelumenetelmää. Toiveenamme oli, että saisimme mahdollisimman kokonaisvaltaisen ja kattavan aineiston haastatellessamme opiskelijoita ryhmähaastattelun muodossa. Tutkimuksen tavoitteena oli saada kaikkien opiskelijoiden oma mielipide esiin. Toisen asteen opiskelijoista datanomiopiskelijat kuuluvat suuren keskeyttämisriskin luokkaan, tästä syystä haastateltavina olivat myös juuri tähän ryhmään kuuluvat opiskelijat.

Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jolloin tutkimuksessa tarvittava aineisto kerätään luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan pyrkimyksenä on odottamattomien seikkojen paljastaminen. Lähtökohdiana tutkimukseen on näin ollen aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tutkija ei määrää siitä seikasta mikä on tärkeää. Tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, satunnaisotokset eivät käy tähän tutkimusmuotoon. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma muotoutuu sitä mukaa kun tutkimus etenee. Etuna on, että tutkimus voidaan toteuttaa joustavasti sekä suunnitelmia voidaan muuttaa olosuhteiden mukaan. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Tässä tutkimuksessa haastattelimme opiskelijoita heidän omassa oppilaitoksessaan ja tutussa opiskeluympäristössään. Olimme suunnitelleet haastatteluun haastattelurungon työvälineeksi ryhmähaastatteluita varten. Etukäteen laadittu haastattelurunko toimi meillä vain apuvälineenä ja usein kysymykset ja tarkennukset muotoutuivatkin itse tilanteessa haastateltavien

vastauksista. Haastattelutilanteet olivat myös vaihtelevia ja pyrimmekin haastatteluiden aikana, että haastatteluiden muoto olisi mahdollisimman luonnollinen ja keskusteleva.

Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä tehdyn tutkimuksen yksi tärkeä tehtävä on olla emasipatorinen eli tutkimuksen tulisi lisätä tutkittavien ymmärrystä tutkittavasta asiasta sekä vaikuttaa ymmärryksen myötä myönteisesti tutkittavien ajattelu- ja toimintatapoihin. (Vilka, 2005, 103.) Yleensä laadullista tutkimusta tehdessä osallistujia on vähän, mikä selittyy sillä, että pyrkimyksenä on kerätä mahdollisimman rikas aineisto ilmiöstä, joka on tutkimuksen kohteena. Niinpä laadullinen tutkimus kohdentuukin ensisijaisesti tutkittavan ilmiön laatuun, ei sen määrään. Kuitenkin aineisto on usein laaja huolimatta pienestä osallistujia määrästä. Osallistujien määrää ei voida kuitenkaan etukäteen välttämättä päättää tarkasti. (Kylmä, Juvakka 2012, 27.)

Tämän opinnäytetyön haastatteluja tehdessä oli toiveena saada mahdollisimman kattava aineisto, jonka avulla oli mahdollista tunnistaa syitä, jotka johtavat opintojen keskeyttämiseen. Haastateltaviksi valittiin lähihoitaja- ja datanomiopiskelijoita sekä oppilaskunnan jäseniä. Opinnäytetyöntekijät eivät voineet vaikuttaa siihen minkä alan opiskelijoita haastattelut koskivat.

4.1 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Tässä tutkimuksessa käytettiin aineiston keruumenetelmänä teemahaastattelua. Teemahaastattelu sijoittuu lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimaastoon. Haastattelumuodosta ei ole olemassa yhtä määritelmää. Fielding (1993) on todennut, että puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto on kaikille haastateltaville sama, mutta kysymysten järjestystä voidaan vaihtaa. Robson (1995) näkee puolestaan niin että haastattelun kysymykset on ennalta määrätty mutta haastattelijä voi vaihtaa sanajärjestystä. Ominaista puolistrukturoiduille menetelmille on, että haastattelun jokin näkökohta on lyöty lukkoon, mutta kaikkea ei ole ennalta määritelty. Teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua ja se on puolistrukturoitu siitä syystä että haastattelun yksi aspekti, haastattelun aihepiirit ja teema-alueet ovat kaikille samat. Teemahaastattelulla voidaan tutkia kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita. Teemahaastattelu ottaa huomioon, että ihmisten tulkinnat asioista, sekä heidän asioille antamat merkitykset ovat keskeisiä, samoin kuin sen että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48.)

Teemahaastattelun kysymysten ei tarvitse olla tarkkaan ennakoitua, vaan riittää että päälinjoja on hahmoteltu. Kysymyksiä aseteltaessa sisältö voidaan jakaa kahteen ryh-

mään, jotka ovat tosiasiakysymykset ja mielipidekysymykset. Mielipidekysymykset, joihin lue-
taan myös asennekysymykset, ovat joko esikoodattuja tai avonaisia kysymyksiä. Esikoodatuilla
kysymyksillä tarkoitetaan kysymyksiä joilla on lomakkeessa valmiit vastausvaihtoehdot. Vaikka
teemahaastattelun erityispiirteinä ovat joustavuus ja kysymysmuotojen väljyys on kuitenkin
tärkeää, että tutkijalle jo suunnitteluvaiheessa selviää mahdollisimman yksityiskohtaisesti
omat aikomukset - onko tarkoitus saada selville tosiasioita vai arvostustyypisiä seikkoja.
(Hirsjärvi & Hurme 2001, 106.)

Tässä tutkimuksessa käytetyt tutkimuskysymykset löytyvät tutkimuksen lopusta (liite 2.). Ha-
lusimme, että opiskelijoilla on mahdollisuus tuoda omia mielipiteitään esiin mahdollisimman
vapaasti ja opiskelijoiden välille myös syntyisi keskustelua kysymysten tiimoilta. Tarkoituk-
senamme oli, että keskustelussa jokainen opiskelija myös pohtii ja ottaa kantaa nouseviin
mielipiteisiin. Monien kysymysten kohdalla myös opiskelijoiden eriävät mielipiteet nousivat
esiin. Pidimme tärkeänä, että jokaisella haastateltavalla opiskelijalla oli mahdollisuus tulla
kuulluksi ja ottaa kantaa käytyyn keskusteluun.

Teemahaastattelua tehdessä perusohjeena on, että kaikkeen pitää varautua. Haastatteli-
joutuu hyvinkin erilaisiin keskusteluihin. Toisinaan haastateltava voi olla erittäin avoin ja
juttua tulee ikään kuin itsestään. Toisinaan eteenpäin pääseminen voi olla erittäin haastavaa.
Näin ollen ennalta sovittujen teemojen lisäksi olisi hyvä olla joitain apukysymyksiä
keskustelun ylläpitämiseksi, jolloin eteenpäin pääseminen helpottuisi niukkasanaisten
vastaajien kanssa. Erilaisilla esihaastatteluilla voidaan kehittää tällaisiin tilanteisiin
materiaalia. Tällöin on hyvä testata myös nauhurinkäyttötaito mikäli haastattelut aiotaan
nauhoittaa. Nauhoittamisesta olisi myös hyvä sopia etukäteen haastateltavien kanssa. Jos
haastateltava suostuu itse haastatteluun, mutta kieltäytyy nauhoittamisesta on mietittävä
riittävätkö haastattelusta kirjoitetut muistiinpanot vai kannattaako haastattelusta luopua
kokonaan. Tutkimuksen analyysi voi edellyttää niin tarkkaa litterointia, että ilman
nauhoitetta sitä ei pystytä tekemään. (Eskola & Suoranta 2001, 88-90.)

Teemahaastattelua tehdessä on huomioitava, että haastattelut kestävät tavallisesti tunnista
kahteen. Toisaalta on varauduttava sekä puheliaksiin että niukkasanaisiin haastateltaviin. Tä-
stä syystä olisi hyvä tehdä koehaastatteluja ennen varsinaisia haastatteluja. Samassa yhteydes-
sä voi kontrolloida myös haastatteluteemojen toimivuutta. (Hirsjärvi ym. 2007, 206.)
Haastattelu tulee aloittaa laajoilla ja helpoilla kysymyksillä jolloin haastateltava kokee, että
hän osaa vastata kysymyksiin ja että hän kokee keskustelun mielenkiintoiseksi. Kysymysten
ollessa laaja-alaisia haastateltavalla on mahdollisuus käsitellä asioita itseään kiinnostavasta
näkökulmasta ja tavalla joka vastaa hänen kykyjään. On myös huomioitava, että
haastattelussa käytetty käsitteistö voi olla haastateltavalle hankalaa. Käsitteet tulee
määritellä haastateltavalle heti ja suotavaa olisi, että määrittely olisi kaikille haastateltaville

samanlainen. Onkin hyvä miettiä valmiiksi määrittelyjä mahdollisimman monesta haastattelussa esiintyvistä käsitteestä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 107-108.)

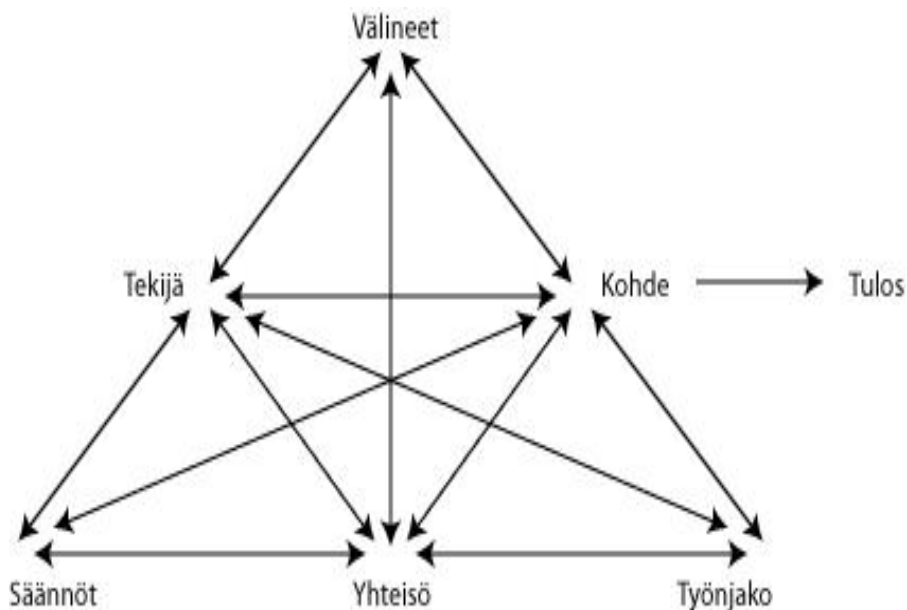
Teemahaastattelussa haastateltavat eivät ole vain väline hankkia tietoa, vaan tarkoitus on että heillekin jäisi haastattelutilanteesta jotain käteen. (Vilkkä 2005, 103.)

Tätä opinnäytetyötä tehdessä haastattelukysymysten laatimisen tukena käytettiin Engeströmin kehittävän työntutkimuksen mallia. Haastattelut oli alun perin tarkoitus suorittaa yksilöhaastatteluina, joten kysymykset oli kohdennettu yksilölle. Juuri ennen haastattelupäivää päädyimme toteuttamaan haastattelut ryhmähaastatteluina. Haastattelukysymyksiä ei lähdetty enää muokkaamaan erikseen ryhmälle sopiviksi, vaan kysymykset muotoutuivat haastattelun aikana kuitenkin haastattelurunkoa noudattaen. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin myöhemmin. Ilman haastattelujen nauhoittamista tutkimustulosten tarkastelu olisi ollut mahdotonta.

4.1.1 Engeströmin kehittävän työntutkimuksen malli

Tässä tutkimuksessa haastattelun kysymyksiä lähdettiin rakentamaan kehittävän työntutkimuksen osa-alueiden pohjalta. Suomesta 1980-luvun alkupuolelta lähtöisin oleva Kehittävä työntutkimus on keino tutkia ja kehittää työtä ja erilaisia organisaatioita. Kehittävän työntutkimuksen tarkoituksena on yhteistyössä työntekijän kanssa analysoida ja kehittää omaa työtään. Kehittävä työntutkimus ei anna suoria vastauksia ja ehdotuksia työntekijälle, vaan työntekijä osallistetaan pohtimaan omaa työtään ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Pohdinnan kautta pyritään löytämään uusia, parempia keinoja työntekoon. Kehittävä työntutkimus ei suuntaudu mihinkään tiettyyn tieteenalaan, vaan sitä voidaan soveltaen käyttää useisiin eri kohteisiin. (Engeström 1998, 11-12)

Ajan kuluessa kehittävä työntutkimus on pikkuhiljaa muuttanut muotoaan. Yksinkertainen kolmiomalli on usein käytössä projektin alkuvaiheessa, jonka avulla kuvataan työtoimintaa.

Kuvio 2. Toimintajärjestelmän malli (Engeström 1987)

Esimerkkinä voi käyttää asioita arkielämästä. Minä hiekoitan pihan, koska se on jäässä. Tekijänä on minä, välineenä hiekka ja sen levitykseen tarkoitetut välineet, kohteena jäinen maa. Tuloksena hiekoitettu piha tai tie, missä kukaan ei liukastu ja satuta itseään. Kaavio 2. toimintajärjestelmän mallista selkeyttää teorian toteuttamista käytännössä. Yksinkertainen työtoiminnan malli kuvaa pääsääntöisesti yksilön tekemiä tekoja, kun taas kehittävä työntutkimus haluaa kuvata enemmän yksilön ja yhteisön toiminnan välistä suhdetta. Haasteita yksinkertainen työnmalli tuo siltä osin, että yksilöä tai yhteisö toimii siinä tekijänä, eivät yhdessä. (Engeström 1998, 44-45) Näin ollen mallia täydennettiin siten, että siihen saatiin kuvattua yksilön ja yhteisön välinen suhde.

Tässä tutkimuksessa pohdimme miten teemat väline, kohde, tekijä, säännöt, yhteisö ja työnjako esiintyvät opiskelijan elämässä niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Koska kehittävä työntutkimusta pystytään hyvin soveltamaan, se sopii myös haastattelun teoreettiseksi taustaksi. Tekijänä toimii haastattelija, yhteisönä toimii kaikki haastateltavat sekä muut opinnäytetyöntekijät. Välineisiin voidaan nauhuri, muistiinpanovälineet ja tietokone, johon äänitallenteet siirretään. Kohteena opinnäytetyölle oli itse haastattelut ja niiden vastaukset. Säännöt opinnäytetyön kannalta olivat melko vapaat. Opiskelijat saivat vastata kysymyksiin omilla mielipiteillään, muita loukkaamatta. Myös yksityisyyttä kunnioitettiin, eikä ketään pakotettu vastaamaan. Työnjakoiksi voivat laskea haastattelijan sekä haastateltavien roolit, myös työnjako tehtiin haastateltavien ryhmiin jaossa. Yhteinen tulokseksi saatiin haastatteluiden vastaukset.

4.1.2 Ryhmähaastattelu

Yksi tehokas tiedonkeruun muoto on ryhmähaastattelu, jolloin tietoa saadaan samalla kertaa usealta henkilöltä. Se on erittäin käyttökelpoinen varsinkin tilanteissa, joissa voidaan ennalta olettaa että haastateltava arastelee haastattelua. Kun käsitellään muistinvaraisia asioita ryhmä voi auttaa ja ryhmällä on myös merkitystä väärinymmärrysten korjaamisessa. Toisaalta ryhmähaastattelu voi estää mahdollisten kielteisten asioiden esille tulon ja siinä voi olla dominoivia henkilöitä joiden mukaan haastattelun kulku määräytyy. Tällaiset tekijät onkin otettava huomioon, kun tulkitaan tuloksia ja tehdään niistä johtopäätöksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 210-211.) Ryhmähaastattelumuotoa käytettäessä tutkimusaineiston hankintana tulee myös muistaa ryhmädynamiikan perusilmiöt esim. pyrkimyksenä olla samaa mieltä enemmistön kanssa. Ryhmätilanteissa on kuitenkin mahdollisuus saada moniulotteisempi kuva todellisuudesta kun yksilöhaastattelussa. Ryhmähaastatteluun osallistuneiden kesken keskustelu ja vuorovaikutus, sekä ajatusten kehittäminen ja jalostaminen, tuovat monikerroksisuutta että syvyyttä käytyyn keskusteluun. (Kylmä & Juvakka 2007, 84-85.)

Ryhmähaastattelua tehdessä ryhmän koko olisi hyvä rajata kahteen tai kolmeen, jottei haastateltavien äänet sekoitu nauhaa kuunneltaessa. Kun haastateltavia on enemmän, haastateltavat olisi hyvä myös videoida, jotta myöhemmin olisi mahdollisuus saada selville kuka kulloinkin puhui. (Hirsjärvi ym. 2012, 210-211.) Ryhmän koko vaikuttaa myös ryhmätilanteen ohjaukseen. Mitä suurempi ryhmä on, sitä vaativampaa on ryhmätilanteen ohjaaminen ja nauhoitteiden puhtaaksi kirjoittaminen. (Kylmä & Juvakka 2012, 84.)

Tämän opinnäytetyön ryhmähaastatteluja tehdessä ryhmän koot vaihtelivat neljästä kuuteen. Ryhmän koot koettiin sopiviksi, mutta litterointia tehdessä nauhoitteiden kuuntelua häiritsi se, että kaksi opinnäytetyöntekijää haastatteli kahta opiskelijaryhmää samassa luokkatilassa yhtäaikaaisesti, joten välillä oli vaikea hahmottaa minkä ryhmän edustaja oli äänessä. Ryhmähaastattelu koettiin hyväksi keinoksi saada opiskelijoilta vastauksia kysymyksiin. Ryhmädynamiikka oli hyvin havaittavissa haastattelujen aikana. Osa opiskelijoista oli puheliaampia, mutta myös hiljaisimmille ja aremmille opiskelijoille annettiin mahdollisuus tuoda mielipiteensä kuuluville. Puheenvuorojen rajaaminen oli selkeästi haastattelijan vastuulla. Haastattelutilanne pyrittiin saamaan mahdollisimman rennoksi ja haastateltaville opiskelijoille oli järjestetty myös mahdollisuus haastattelujen lomassa nauttia kahvista tai teethestä, jotta tilaisuus muotoutuisi mahdollisimman luonnolliseksi.

4.2 Tutkimuksen toteutus

4.2.1 Tutkimuksen tekijöiden tuloksiin liittyvät odotukset

Toiveenamme oli, että mahdollisimman moni opiskelija vastaisi kysymyksiin totuudenmukaisesti, laajasti ja kattavasti. Olisi myös hienoa saada monipuolista ja uutta tietoa opiskelijoilta opiskelijoiden näkökulmasta koskien opintoja Hyvinkään Hyrian ammattioppilaitoksessa. Tutkimustulosten analysoinnissa ja raportoinnissa lupasimme tutkimukseen osallistuville nuorille, että heidän henkilöllisyytensä ei tule missään vaiheessa ilmi ja pysyvät nimettöminä koko tutkimuksen ajan. Emme keränneet haastateltavilta henkilötietoja. Ryhmähaastattelussa käytösämme olleet nauhurit toimivat vain tutkimuksen tekijöiden apuna ja työvälineenä. Nauhoitteet ovat vielä tutkimuksen tekijöiden tiedostoissa mahdollista tutkimuksen tarkistusta varten.

4.2.2 Ryhmähaastattelun toteutus

Ensin haastattelimme lähihoitajaryhmää, joka jaettiin kolmeen pienryhmään. Jokaisessa ryhmässä oli keskimäärin viisi henkilöä. Ryhmähaastatteluihin oli varattu 1,5 tuntia aikaa. Ryhmähaastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja opiskelijoille kerrottiin, että haastattelut tehdään nimettömästi. Haastatteluiden aikana ei kerätty haastateltavien henkilötietoja. Ryhmähaastattelut järjestettiin ammattioppilaitoksen luokkatiloissa. Tilojen puutteen vuoksi kaksi haastatteluryhmää joutuivat olemaan samassa luokkatilassa. Tämä vaikutti huomattavasti äänitteiden laatuun sekä litterointiin, äänitteistä oli vaikea saada selvää melun vuoksi. Lähihoitajien haastattelu oli miellyttävää haastattelijan kannalta, he olivat aktiivisia keskustelussa, pysyivät aiheessa ja kykenivät pohdiskelemaan ja rakentamaan keskusteluun. Datanomiopiskelijoiden aktiivisuus haastatteluiden aikana oli hieman passiivisempaa, mutta saimme kuitenkin motivoitua heitä keskusteluun. Kaikissa pienryhmissä esiintyi selkeästi dominoivia persoonia, joten haastattelijan tehtävänä oli huolehtia siitä, että jokaisen mielipide tulee kuulluksi. Haastattelijan aktivoinnista huolimatta kaikki opiskelijat eivät ottaneet haastattelussa osaa keskusteluun. Mielestämme joidenkin opiskelijoiden kohdalla yksilöhaastattelut olisivat saattaneet toimia paremmin.

4.2.3 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysillä tarkoitetaan tutkimustulosten kuvaamista verbaalisesti. Tutkittava ilmiö kuvataan tiivistetysti sekä yleisesti, kuitenkin hävittämättä sen keskeistä sisältöä. Aineistosta kerätään tutkimukseen vain tekijöille merkittävät asiat. Sisällönanalyysin voi tehdä vapaammalla tyylillä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 103-108.)

Tässä tutkimuksessa aineiston analysointi tapahtui nauhoitteiden litteroinnin jälkeen. Jokainen opinnäytetyöntekijä kirjasi omista haastatteluistaan tärkeiksi nousevia tekijöitä esille, peilaten samalla tutkimusongelmiamme. Näin ollen lähdimme selvittämään mitä yhteneviä tekijöitä kaikista haastatteluista saimme. Tässä vaiheessa vastaukset ns. sekoittuivat, jonka jälkeen vastauksista ei pystynyt enää havainnoimaan, kumman alan opiskelija oli vastauksen takana. Aineiston analysointi ei tuottanut suuria ongelmia, koska saimme haastatteluista hyvin suorat ja selkeät vastaukset kysymyksiimme. Vaikka vastaajat opiskelivatkin eri alaa, oli helppo huomata positiivisten ja negatiivisten tekijöiden yhteinen linja.

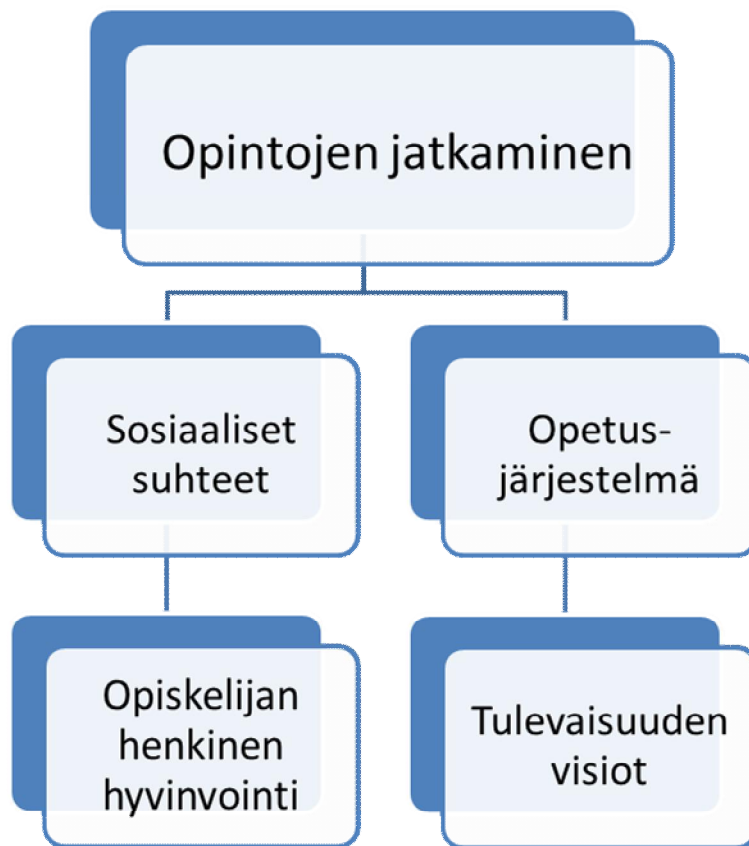
5 Tutkimustulokset

Haastateltavat opiskelijat olivat Hyria Hyvinkään oppilaita. Kauppalankadun toimipisteen koulutusalat ovat liiketalous, sosiaali- ja terveysala sekä tieto- ja viestintäteknikka. Oppilaitoksessa järjestetään myös valmentavaa koulutusta. Kauppalankadulla toteutetaan nuorten sekä aikuisten koulutusjärjestelmää, jonka lisäksi siellä sijaitsee Hyrian projektipalveluiden sekä Hyria oppisopimuskeskuksen toimipiste. Opiskelijoita toimipisteessä on n. 700 henkilöä sekä n. 90 opettajaa. Valittavina koulutusohjelmina Kauppalankadun toimipisteessä on datanomi (tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto), lähihoitaja (sosiaali- ja terveysalan perustutkinto) sekä merkonomi (liiketalouden perustutkinto.)

Ryhmähaastattelut suoritettiin Hyria Hyvinkään toimipisteessä 17.4.2013. Haastattelun kohderyhmänä olivat ensimmäisen vuoden datanomi- ja lähihoitajaopiskelijat. Koko oppilaskunta oli kutsuttu ryhmähaastatteluun, mutta vain yksi edustaja saapui paikalle. Samat kysymykset esitettiin myös oppilaskunnan jäsenelle. Haastateltavia oli 35, joista 20 oli poikia ja 15 oli tyttöjä.

5.1 Opintojen jatkamista tukevat tekijät

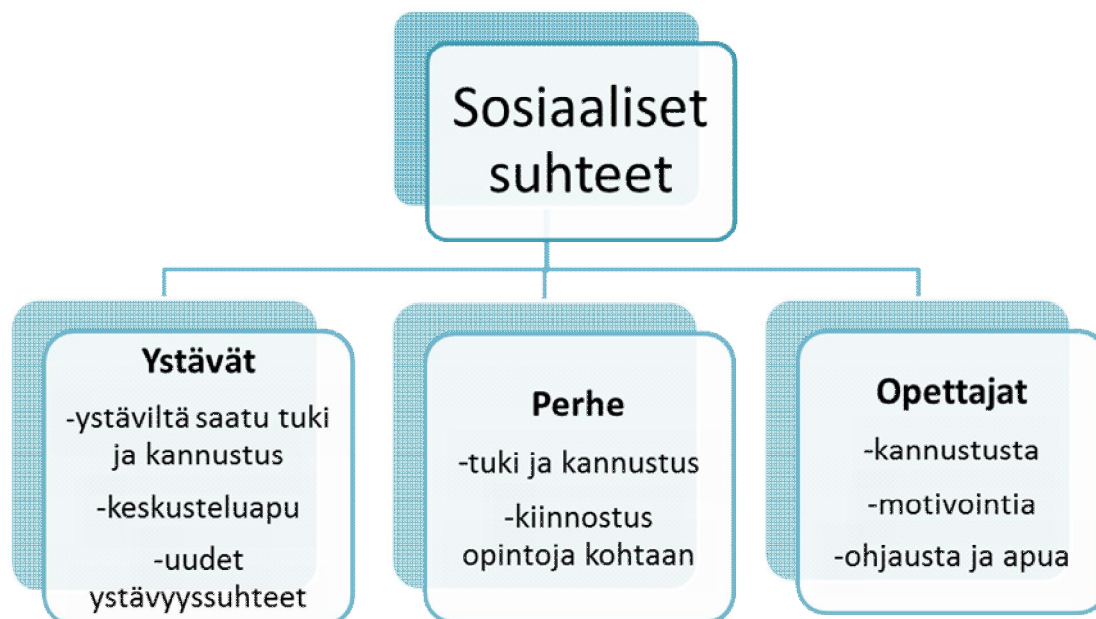
Opintojen jatkamisessa tukevia tekijöitä olivat sosiaaliset suhteet, opiskelijan oma henkinen hyvinvointi, opetusjärjestelmä sekä tulevaisuuden suunnitelmat (kuvio 3.)

Kuvio 3. Opintojen jatkamista tukevat tekijät

5.1.1 Sosiaaliset suhteet

Kuvio 4 kuvaa opiskelijoiden omien sosiaalisten suhteiden olevan tärkeä tekijä opintojen eteenpäin viemisessä.

Kuvio 4. Sosiaaliset suhteet

Ystävyysuhteilla koettiin olevan merkitystä opintojen etenemiselle. Jotkut olivat hakeneet samalle alalle ennestään tutun kaverin kanssa, mutta valtaosalla ei ollut luokalla ennestään tuttuja. Monet opiskelijat kokivat hyväksi uudet kaverisuhteet, joita opiskelujen alettua oli syntynyt. Opiskelutovereiden tuki koettiin tärkeäksi opinnoissa menestymisen kannalta ja tästä syystä opiskelijat yrittävät mielellään auttaa opiskelukaveriaan, jos huomaavat toisella olevan paljon esimerkiksi rästissä olevia tenttejä. Samaa alaa opiskelevan kerrottiin olevan helpompi ymmärtää toista opiskelijaa ja näin ollen puhuminen opiskeluasioista saman alan opiskelijan kanssa koettiin helpoksi. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla ystävyysuhteet olivat jopa niin tärkeitä, että ne mainittiin kouluun lähtemisen syyksi. Eri aloilla opiskelevien ystävien kommentit opiskeltavasta alasta koettiin usein negatiivisena. Ystävien tuki koetaan myös suureksi ja merkitykselliseksi avuksi varsinkin haasteellisessa elämäntilanteessa. Ystävien keskusteluapu ja aito kiinnostus auttavat jaksamaan vaikeiden aikojen yli.

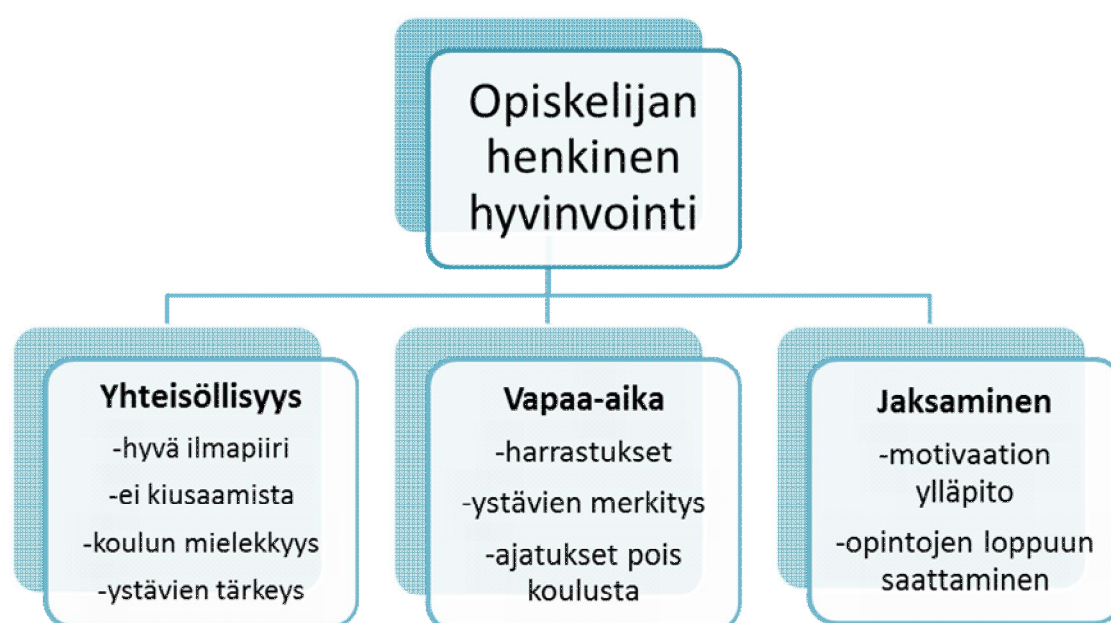
Opintojen jatkamisen suhteen vanhempien ja lähipiirin tuki koettiin tärkeäksi. Opiskelijat olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että vaikka opiskeltavan alan valinta on ollut heidän oma päätöksensä, on sen hyväksyminen vanhempien taholta tärkeää. Vanhempien ja sisarusten sekä läheisten tuki sekä kannustus ja lisäksi heidän kiinnostuksensa opintoja kohtaan tukivat opinnoissa jatkamista. Monilla oli ennestään lähipiirissä joku, joka työskenteli alalla tai suositteli alaa. Konkreettisenä tukena koettiin esimerkiksi kouluun herättäminen ja se, ettei koettiin jääntä ilman hyväksyttävää syytä sallittu.

Nuorten mielestä opettajat ottavat yksilöllisesti huomioon jokaisen opiskelijan. Opettajat motivoivat, muistuttavat sekä patistelevat suorittamaan rästissä olevia tehtäviä ja tenttejä.

Nuoret eivät kokeneet tätä huonona asiana, vaan se selvensi opiskelijoille mitä pitää tehdä ja milloin. Nuorten kokemus oli, etteivät olleet "tuuliajolla" vaan heitä autettiin ja ohjattiin. Hyvä opettaja, kiinnostava aihe sekä laadukas opetus tukevat opintojen jatkamista. Opettajan tulisi myös lisäksi olla kannustava.

5.1.2 Opiskelijan henkinen hyvinvointi

Kuviossa 5 kuvataan opiskelijoiden henkistä hyvinvointia ja sitä miten se vaikuttaa opiskelijan jaksamiseen.

Kuvio 5. Opiskelijan henkinen hyvinvointi

Oppilaitoksen hyvä ilmapiiri ja luokan avoimuus koettiin tärkeäksi. Monet nuoret olivat sitä mieltä, että nykyinen opiskelupaikka oli ensimmäinen missä oikeasti on hyvä ilmapiiri. Opintoja tukee myös se, että koulussa on kivaa ja siellä näkee ihmisiä. Hyvä luokkahenki ja opiskelukavereiden samanhenkisyys tukee myös opintoja. Opiskelijat pitivät tärkeänä, että kaikkien kanssa pystyy keskustelemaan ja luokassa on rento hyvä ilmapiiri. Hyvänä yhteishenkenä pidettiin sitä, että luokka ei ole jakautunut pieniin ryhmiin, eikä opiskelijoiden välille ole muodostunut kilpailutilannetta siitä kuka on paras opiskelija. Tärkeänä pidettiin myös, että luokassa ei ilmene kiusaamista ja että kaikki ovat mukavia toisilleen. Kaikki opiskelijat otetaan luokassa huomioon. Luokassa vallitseva hyvä ilmapiiri, huumorintaju ja puujalkavitsit lisäsivät viihtyvyyttä. Monen oppilaan mielestä opiskelee tällä hetkellä koulussa, jossa on paras ilmapiiri. Koulussa toimiva joustava rästimä saati opiskelijoilta kiitosta, jossa pystyi ohjatusti suo-

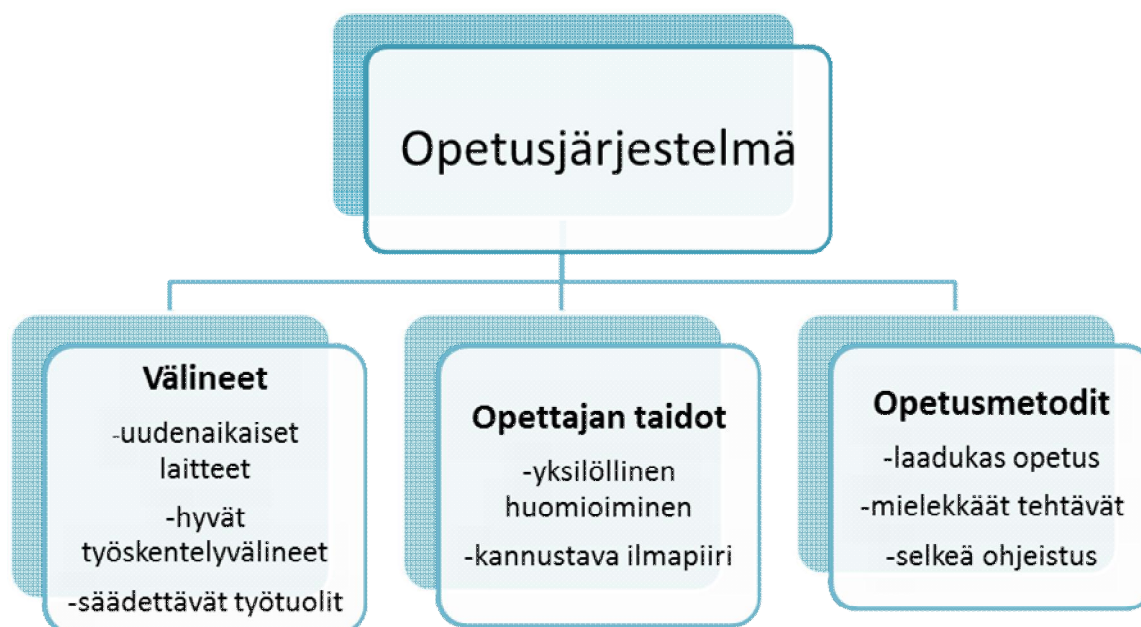
rittamaan rästiin jääneet tehtävät sekä suorittamaan tenttejä. Osa opiskelijoista piti suurta ikäjakaumaa haastavana. Nuorten mielestä esimerkiksi kolmekymppiset opiskelijat eivät soveltuneet juuri peruskoulun lopettaneiden opiskelijoiden ryhmään ja päinvastoin. Tähän ehdotettiin parannukseksi selkeämpiä ryhmäjakoja.

Opiskelun mielekkäänä pysyminen vaatii vastaajien mielestä muuta vastapainoista tekemistä opintojen ohella. Ystävien tapaaminen, liikunta, musiikki, lenkkeily ja ulkoilu nousivat esiin opintoja tukevinä asioina. Datanomiopiskelijat pitivät tietokonepelaamista rentouttavana asiana koulun vastapainona.

Hyvä tiedon kulku tukee myös opiskelua. Nuorilla ja heidän vanhemmillaan on sähköisen Wilma-palvelimen kautta omat tunnukset, jotka mahdollistavat opintojen etenemisen ja poissaolojen seuraamista. Wilma helpottaa myös yhteydenpitoa oppilaiden, vanhempien ja opettajien välillä. Lisäksi oman opiskeluryhmän kanssa Facebookissa perustettu oma ryhmä tukee opintoja, sillä tieto kulkee siellä hyvin. Osalla opiskelijoista oli suunnitelmissa jatko-opinnot, joka on myös yksi vahvasti opiskelijoita motivoiva.

5.1.3 Opetusjärjestelmä

Kuvio 6 selventää toimivan opetusjärjestelmän merkitystä opintojen mielekkyyden suhteen.

Kuvio 6. Opetusjärjestelmä

Opiskelijoita tukevat myös koulussa hyvät uudenaikaiset laitteet ja työskentelyvälineet sekä säädettävät työtuolit. Vastaajien mielestä erittäin tärkeää on, että koululta löytyy luotettava ja vastuullinen aikuinen, joka rehellisesti haluaa olla tukemassa opiskeluiden eteen viemistä. Opettajan tulisi myös lisäksi olla kannustava. Tärkeäksi asiaksi nostettiin myös tukeminen ja kannustaminen uuteen alaan, jos opiskelija on tehnyt jo päätöksensä koulun vaihtamisen suhteen. Hyvä opettaja, kiinnostava aihe sekä laadukas opetus tukevat opintojen jatkamista. Opettajan antamat mielekkäät tehtävät sekä selkeät ohjeet tukevat myös opintojen etene- mistä taikka tehtävän suorittamista. Pidettiin tärkeänä, että ei tulisi liikaa koulutöitä koulu- päivän jälkeen tehtäväksi.

5.1.4 Tulevaisuuden visiot

Tulevaisuuden visiot, kuvio 7, selittää sitä, miten motivaatiota ylläpidetään ja millaisia mah- dollisuuksia opinnot antavat tulevaisuudelle.

Kuvio 7. Tulevaisuuden visiot

Opintojen jatkamisessa tukevinä asioina nousi esiin oma motivaatio ja jaksaminen. Koulutuksen saaminen ammattiin sekä alan kiinnostavuus lisäsi myös motivaatiota. Korkea motivaatio saattaa opinnot loppuun nousi yhtenä tärkeänä asiana. Kiinnostus alaa kohtaan on edellytys, että jaksaa opiskella. Opintojen alettua moni ystävystyi opiskelutoverin kanssa, joka myös lisää opiskelun mielekkyyttä.

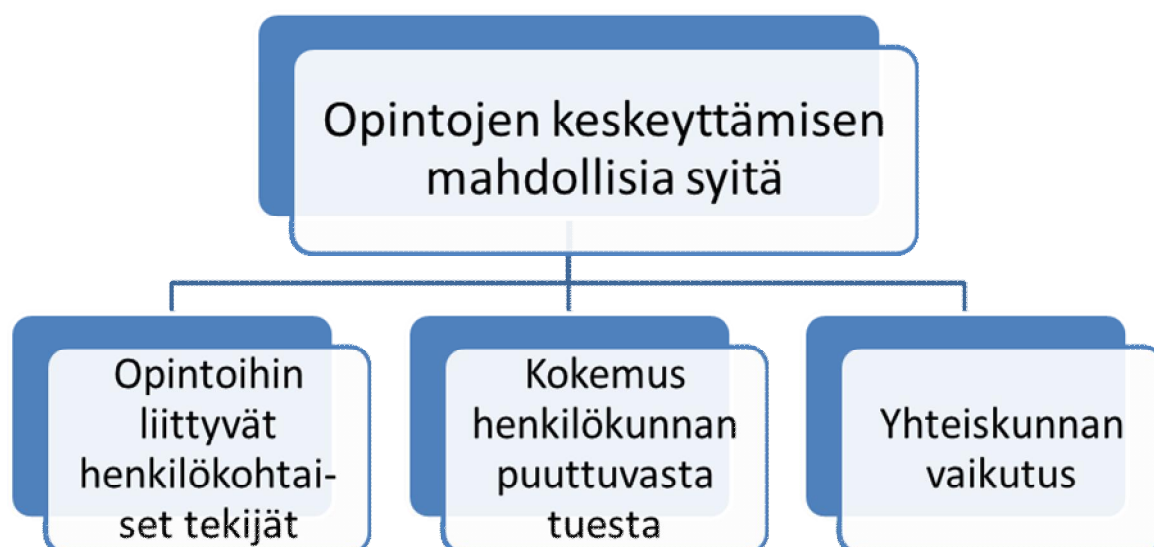

Motivaatiota tuntui lisäävän opiskeluissa myös varsinaiset alakohtaiset opinnot. Opiskelijat toivoivat, että ammatti-aineita olisi sijoitettuna entistä enemmän jo ensimmäiseen lukukau-teen jotta alun opiskeluinnostus pysyisi yllä.

Nuoret kokivat tärkeäksi sen, että ammattioppilaitoksesta saa hyvän pohjan tulevaisuutta var-ten. Tulevaisuuden suunnitelmat ajatellen jatko-opintoja kohtaan ja saada tätä ajatellen hy-viä arvosanoja lisäsivät monien kohdalla motivaatiota. Joitakin opiskelijoita kiinnosti myös mahdollisuus mennä suorittamaan opintojen osa-alueita opiskelijavaihtoon ulkomaille.

5.2 Opintojen keskeyttämisen mahdollisia syitä

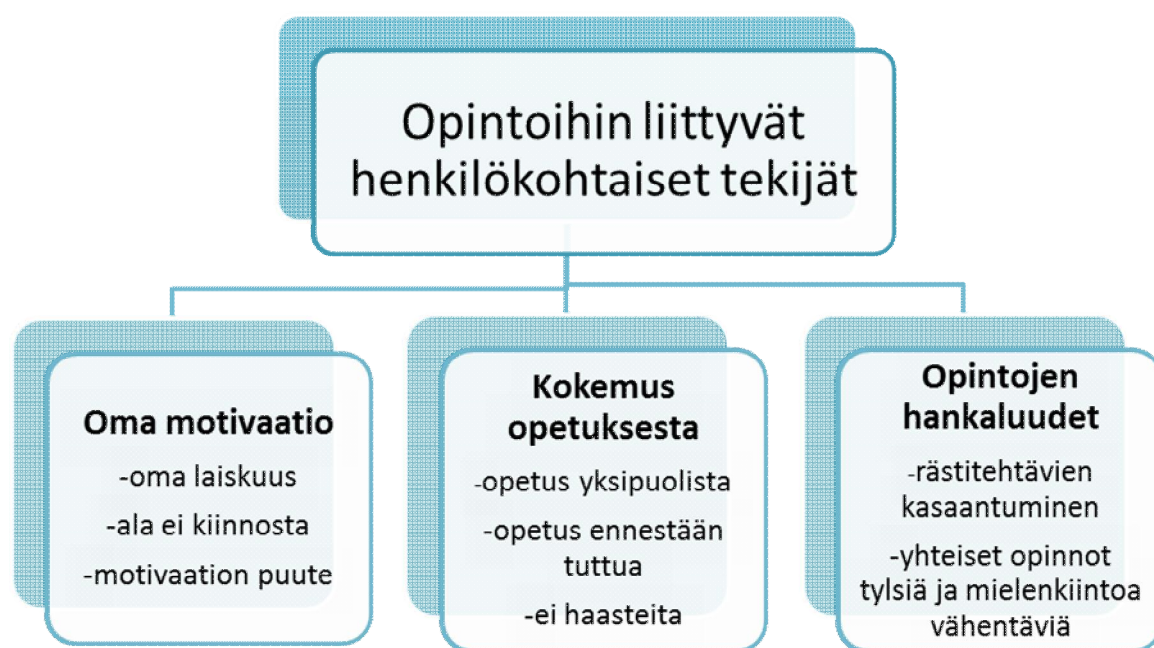
Opiskelijat nimesivät opintojen keskeyttämiseen mahdollisiksi syiksi opiskelijan opintoihin liittyvät henkilökohtaiset tekijät, kokemus koulun henkilökunnan puuttuvasta tuesta sekä yh-teiskunnan erilaiset vaikutukset. Näitä kuvataan kuvioissa 8-11.

Kuvio 8. Opintojen keskeyttämisen mahdollisia syitä

5.2.1 Opintoihin liittyvät henkilökohtaiset tekijät

Kuvio 9 kuvaa opiskelijoiden omia henkilökohtaisia tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa opintojen keskeyttämiseen.

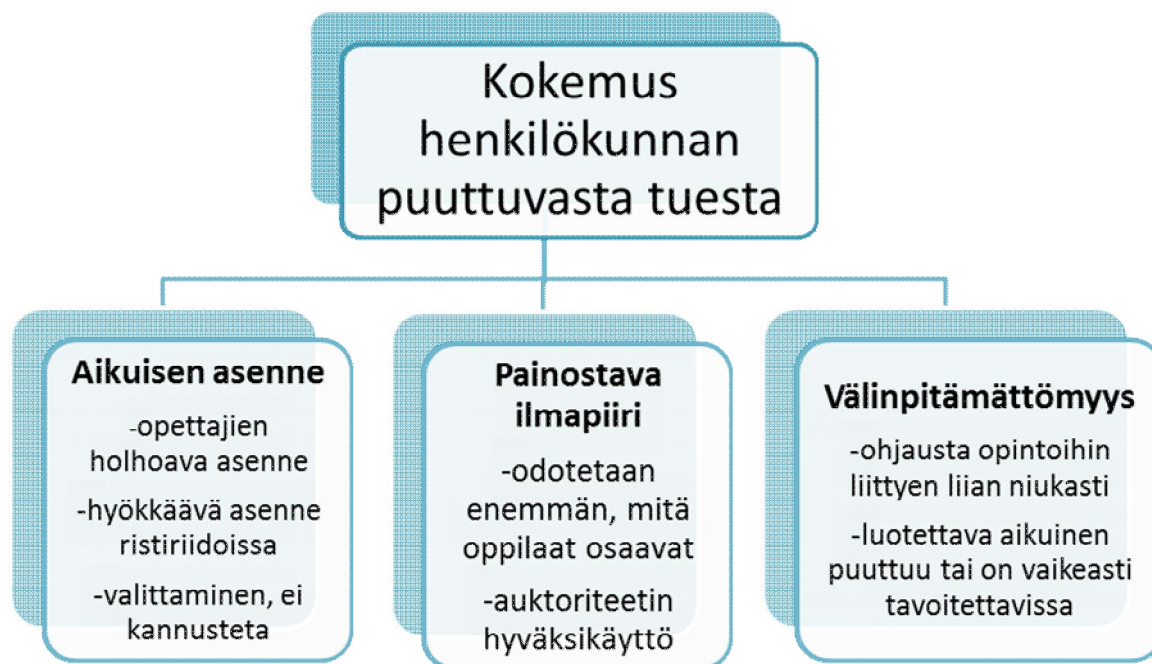

Kuvio 9. Opintoihin liittyvät henkilökohtaiset tekijät

Opintojen keskeyttämisen suurimpana syynä opiskelijat näkivät, että nuori oli hakenut opiskelemaan alaa, joka ei lainkaan kiinnostanut. Opintojen alkaessa oli valjennut, mitä oppiaineita opintolinja sisältää. Joidenkin ihmisten kohdalla kokeiluhaluus eri aloja kohtaan sai hakemaan kyseiselle linjalle. Yhtenä esille tulleena asiana nousi nuorten laiskuus, sillä oppitunneille täytyy tulla ja opintoja suorittaa, jotta pystyy etenemään opinnoissaan. Opiskelijoiden mukaan ensimmäisen lukuvuoden aikana opetus on yksipuolista ja monille opiskelijoille jo ennestään tuttua, eivätkä näin ollen opiskelijat saa haasteita opintoihinsa. Moni vastaajista kokisikin hyödylliseksi aivan opintojen alussa tehtävän kurkistuksen vanhempien oppilaiden opetukseen, jotta he tietäisivät mitä tuleman pitää. Kaikille pakolliset aineet koettiin tylsänä ja mielenkiintoa vähentävänä. Rästien kasaantuminen koettiin myös yhdeksi syyksi opintojen keskeyttämiselle.

5.2.2 Kokemus oppilaitoksen henkilökunnan puuttuvasta tuesta

Kuviossa 10 käsitellään oppilaitoksen henkilökunnalta saatua tukea, joka opiskelijoiden mielestä on riittämätöntä.

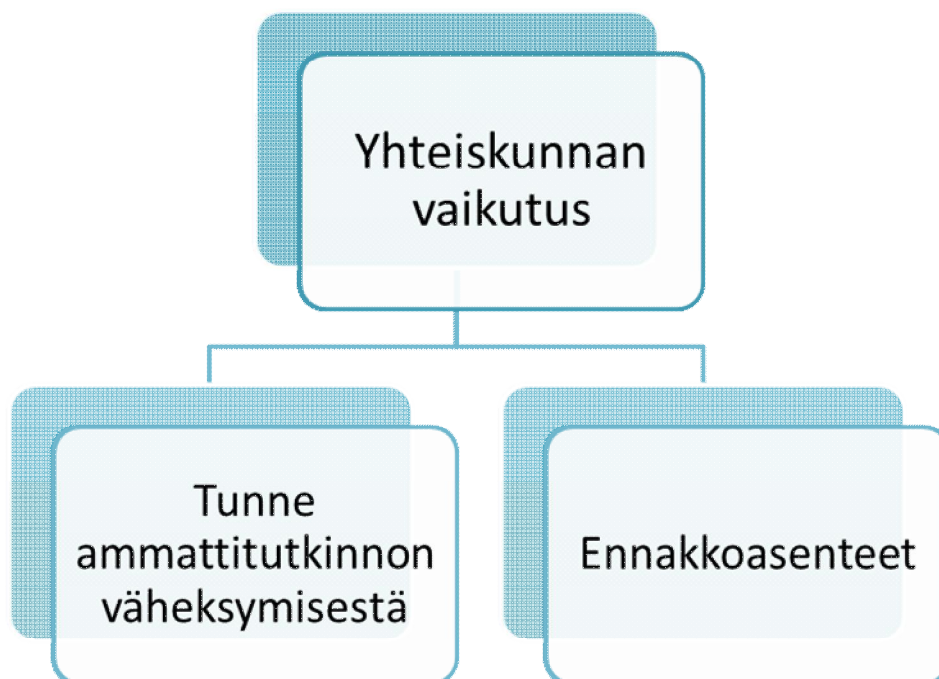
Kuvio 10. Kokemus henkilökunnan puuttuvasta tuesta

Yksi tärkeä opintojen keskeyttämiseen vaikuttavia syitä on motivaation puute. Opiskelijat kokivat opettajien palautteen annon valittamisena, joka ei motivoi opiskelemaan. Opettajan suhtautuminen sääntöihin liian tiukkapipoisesti ei lisää opiskelumotivaatiota. Opettajan liiallista puuttumista asioihin sekä painostamista pidettiin myös motivaatiota laskevana seikkana. Opettajien hyökkäävä tapa ilmaista asioita nousi myös yhtenä negatiivisena asiana esiin. Osa opettajia pidettiin vaikeasti lähestyttävänä, joille ei mielellään mennyt asioistaan juttelemaan. Huonona asiana oppilaat pitivät, että opettajat yrittävät olla liikaa kasvattajia opiskelijoille, aivan kun yläasteella. Oppilaat myös kertoivat, että hyvä opettaja voi olla kuin hyvä ystävä, joka opettaa kaikki opetussuunnitelman asiat nostamatta itseään korkealle jalustalle oppilaiden yläpuolelle, näin opiskelu olisi myös motivoivampaa ja mielekkäämpää.

Toisaalta jotkut opiskelijat kertoivat, että opiskelijoiden oletetaan tietävän paljon asioita jo ensimmäisellä opiskeluvuodella, vaikka opiskelija voi olla "hukassa" eikä osaa itse selvittää asioitaan. Osa opiskelijoista koki, että mahdollisuutta opintojen etenemisestä keskusteluun ei ole ja että keskustelemaan tulisi uskaltaa mennä ilman pelkoa opettajien reaktiosta. Myös opintojenohjaajan tarjoama ohjaus koettiin usein riittämättömäksi. Muita oppilaitoksen tarjoamia palveluita kuten koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan näkyvyyttä kritisoitiin. Kouluterveydenhoitaja sekä koulukuraattori kävivät pikaisesti esittäytymässä, ovat vaikeasti tavoitettavia ja hieman tuntemattomaksi jääneitä.

5.2.3 Yhteiskunnan vaikutus

Yhteiskunnan vaikutuksella on myös oma roolinsa opintojen keskeyttämiseen, jota kuvataan kaaviossa 11.

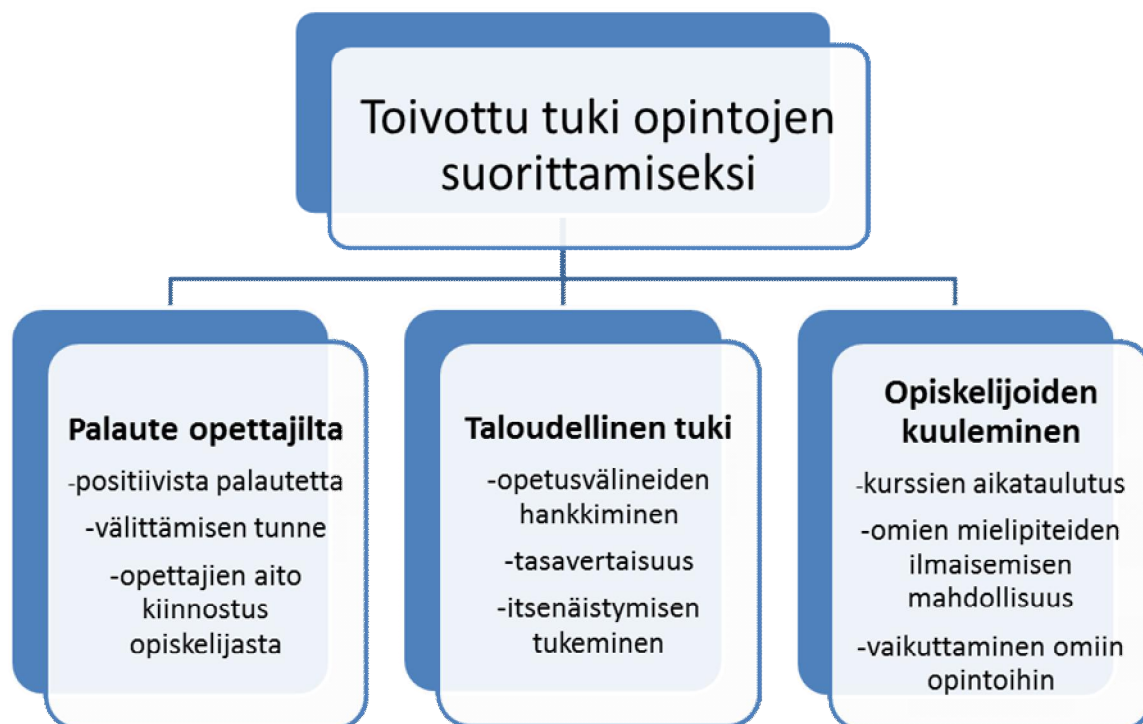

Kuvio 11. Yhteiskunnan vaikutus

Yhteiskunnan ja median keskuudessa käyty vähättelevä keskustelu ammattikoulua kohtaan vähentää ammattikoulun kiinnostavuutta ja arvostusta. Ylioppilaiden nimet julkaistaan lehdessä, mutta ammattiin valmistuvien opiskelijoiden nimiä ei. Yläasteella jo nousevat ennakoasenteet vaikuttavat merkittävästi. Jo yläasteella puhutaan, että ammattikouluun voi yläasteen jälkeen mennä, mutta lukion päätettyä ovat rajattomat mahdollisuudet.

5.3 Opiskelijan toivoma tuki opintojen suorittamiseksi

Opiskelijat toivoivat saavansa opintojen loppuun saattamiseksi palautetta, taloudellista tukea sekä opiskelijoiden kuulemista. Näitä tekijöitä kuvataan laajemmin kuviossa 12.

Kuvio 12. Toivottu tuki opintojen suorittamiseksi

Opiskelijat toivoivat saavansa opinnoistaan enemmän suoraa palautetta. He kertoivat saavansa negatiivista palautetta herkästi, mutta toivoivat saavansa myös hyvistä asioista suoraa palautetta muutenkin kuin kurssin loputtua kurssipalautteen muodossa. Toivottiin myös, että opettajat pysähtyisivät joskus kysymään opiskelijoiden kuulumisia ja miten heillä menee. Se lisäisi tunnetta, että heistä välitetään ja ollaan aidosti kiinnostuneita opiskelijoista.

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset ovat opiskelijoiden mielestä korkeat suhteutettuna opintotuen määrään, johon kaikki eivät ole edes oikeutettuja. Opintotuki on nuorten mielestä nykyisellään riittämätön. Suurin osa haastattelemistamme nuorista opiskelijoista asuvat vielä kotona vanhempien luona. He pitävät sitä nöyryyttävänä, kun opiskelevat jo ammattiin ja joutuvat pyytämään vielä rahaa opintoihinsa, koska opintotuki on niin pieni ja riittämätön. Opiskelua tukevien välineiden hankinta on usealle nuorelle haasteellinen tehtävä. Tietokoneen, koulukirjojen, muistitikkujen ja suojarusteiden hankinta ovat iso erä opiskelijan maksettavaksi, kaikkiin näihin välineisiin ei ole rahaa. Keskusteltaessa hankittavista oppikirjoista ilmeni, että osa opiskelijoista joutui työskentelemään ilman tarvittavia opetusvälineitä, koska rahaa ei ollut kirjojen hankkimiseen. Opiskelijat, jotka eivät saaneet opintotukea, saivat rahaa vanhemmilta pyydettäessä. Esille nousi kuitenkin keskustelua perheistä, joissa kuukausitulot ovat vaihtelevia. Usein pienempipalkkaisen perheen opiskelija saa opintotukea, mutta vastaajien mukaan saatavat tuet kuluvat päivittäisiin toimintoihin. Useat haastateltavat asuivat myös toisella paikkakunnalla ja kertoivat kulkevansa kouluun julkisella liikenteellä. Pidet-

tiin hyvin epäoikeudenmukaisena, että välttämättä vanhemmat eivät tue opinnoissa rahallisesti lainkaan, mutta vanhempien tulot vaikuttavat opintotuen määrään. Nuorten mielestä olisi oikeudenmukaista, että kaikki saisivat saman verran opintotukea riippumatta vanhempien tulojen määrästä. Moni haluaisi asua itsenäisesti jo omassa asunnossa, mutta opiskelijasuuntojen vähyys vuoksi joutuvat asumaan vanhempiensa luona, mikä ei tue omaa itsenäistymistä.

Opiskelijoiden toivomuksena oli, ettei olisi samana päivänä useampaa koetta, vaan kokeiden välillä olisi välipäivä. Tämä mahdollistaisi paremman valmistautumisen aina pidettävään kokeeseen. Opettajan kanssa käyty kahdenkeskiset keskustelut tukevat opiskelua ja nuoren omaa motivaatiota. Opiskelijoiden mielestä arvioinnin ollessa liian ankara, heikon arvosanan saanti oppiaineesta, kun on yrittänyt parhaansa, laskee motivaatiota huomattavasti. Dataniomipöskelijät toivoivat saavansa esim. tehdessä itsenäisesti opintoihin liittyviä tehtäviä mm. ohjelmointia, kuunnella nappikuulokkeilla musiikkia joka auttaisi keskittymään ja tukisi itsenäiseen työhön keskittymistä. Opettaja itse myönsi, että luokkahuoneen melu voi häiritä itsenäistä työskentelyä ja tietää musiikin auttavan keskittymään, mutta kielsi sen silti.

Opiskelijat toivoivat myös, että saisivat enemmän valinnanvapautta koskien vapaa-valintaisia opintoja. Lisäksi opiskelijat olisivat toivoneet olevan enemmän vaihtoehtoja harjoittelupaikkojen suhteen. Toiveena olisi, että harjoittelupaikkoja olisi tarjolla enemmän ja myös lähempää omaa asuinpaikkaa. Nuoret myös ehdottivat voivansa itse etsiä harjoittelupaikkaa. Toiveena olisi, että helpotettaisiin opiskelijoiden lähtöä ulkomaille opiskelijavaihtoon taikka harjoitteluun. Yksinkertainen ja helppo stipendiraha kiinnostaisi ulkomaille opiskelijavaihtomentäessä.

Lisäksi halusimme kysyä opiskelijoilta, kuinka he itse voisivat parantaa kouluviihtyvyyttä. Haastattelussa opiskelijat toivat esille jokaisen opiskelijan oman vastuun koulun viihtyvyydestä. Viihtyvyyttä lisäävät opiskelijoiden ystävällisyys muita opiskelijoita kohtaan, sekä epäitsekkyden merkityksellisyys ja toisten huomioon ottaminen kouluympäristössä.

6 Pohdinta

Haastatteluja tehdessä haasteellista oli se, että olimme etukäteen suunnitelleet teemahaastattelut tehtäväksi yksilöhaastatteluina. Viime hetkellä muutimme haastattelut haastateltavan koulun henkilöstön toiveesta ryhmähaastatteluiksi, jonka vuoksi kysymyksiä ei ollut etukäteen muokattu ryhmälle esitettäväksi. Toisaalta jälkikäteen mietittynä ryhmähaastattelu oli ehkä parempi vaihtoehto, koska joukossa oli niin arkoja opiskelijoita, ettei heiltä yksilöhaastattelua tehdessä olisi varmaankaan vastauksia kysymyksiin juuri saanut. Ryhmähaastat-

teluita toteuttaessamme haastateltavasta ryhmästä löytyi aina yksi tai useampi ”aktiivisempi”, joka otti enemmän vastuuta kysymyksiin vastaamisessa. Tätä kautta saattoi myös jäädä arvokasta tietoa saamatta vähemmän aktiivisilta henkilöiltä. Koimme, että haastattellessa ryhmää on haasteellista olla tasapuolinen ja rohkaista ujompia henkilöitä vastaamaan yhtä aktiivisesti kysymyksiin kuin muut ryhmän jäsenet.

Tutkimuksen kattavuuden kannalta valitettavasti emme tavoittaneet niitä opiskelijoita, jotka ovat jo keskeyttäneet ammatilliset opinnot. Tutkimuksessamme haastattelimme ainoastaan vielä opinnoissa jatkavia opiskelijoita, joten tutkimuksen kannalta arvokas osa-alue, eli keskeyttäneiden henkilöiden kuuleminen ja heidän arvokkaat mielipiteensä, jäivät tutkimuksen ulkopuolelle. Haastattellessamme vielä opinnoissa jatkavia opiskelijoita, saattoivat he vain arvuutella syitä, jotka ovat mahdollisesti syynä opiskelutovereidensa opintojen keskeyttämiseen. Kattavimman aineistomateriaalin olisimme saaneet, jos olisimme saaneet haastatella myös opintonsa jo keskeyttäneitä.

Opinnäytetyömme yksi erityispiirre oli se, että meidän piti laatia sekä tutkimus- että haastattelukysymykset melko tiukalla aikataululla. Haastatteluiden toteuttamisen jälkeen meillä oli aikaa opinnäytetyön teoreettiselle viitekehykselle ja mahdollisuus syventyä aiheeseen. Haastatteluiden nauhoitteiden kuunteleminen ja onnistunut nauhoitus mahdollistivat kattavan litteroinnin sekä laajan aineiston keruun. Litteroinnin ollessa työläs, huomasimme myös saaneemme runsaasti tietoa koskien opiskelijoiden mielipiteitä liittyen opiskeluun, koulunkäyntiin sekä heidän toiveisiin koskien opinnoissa jatkamista. Litterointi mahdollisti myös sanatarakan oppilaiden kuvauksen koskien jokaista kysymystä. Aineiston koonti oli yksi opinnäytetyön haastavimmista vaiheista, joka mielestämme sujui hyvin.

Kuviossa 13 kuvattu Swot-analyysikenttä sisältää sisäisiä tekijöitä, joita ovat vahvuudet ja heikkoudet. Ulkoisiksi tekijöiksi luokitellaan mahdollisuudet sekä mahdolliset uhat. Haastattelujen suorittamisen vahvuuksina pidimme omaa kokemustamme ryhmien vetämisestä ja vahvaa kokemustaustaamme nuorten kohtaamisesta. Tutkimusta suunnitellessamme ja työstäessämme meillä tutkimusryhmässä toimivilla oli korkea motivaatio sekä innovatiivinen ryhmähenki. Vahvuutenamme pidimme myös oppilaitoksen henkilökunnalta saamaamme tukea tutkimuksen suorittamiseksi ja kattavan aineistomateriaalin saamiseksi.

Työryhmämme heikkouksiksi nousi valmiin toimintamallin puuttuminen, joka puolestaan antoi meille paljon mahdollisuuksia, mutta koimme sen myös haasteelliseksi. Ryhmähaastatteluiden toteuttamisesta meillä oli suhteellisen vähän kokemusta ja haastetta toi lisäksi hyvin nopea-tempoinen aikataulusuunnittelu koskien haastatteluiden toteuttamista. Koimme aihepiirin laajaksi ja haasteelliseksi. Mielestämme haastattelukysymysten asettelu sekä aiheiden rajaus oli aikaa vievää. Pidimme jo ennen haastatteluiden toteuttamista tärkeänä sitä, että haasta-

teltavat saavat äänensä kuuluviin ja yritimme parhaamme mukaan olla tasapuolisia kaikkia haastateltavia kohtaan.

Mahdollisuutena pidimme sitä, että nuorilla on tilaisuus anonyymisti kertoa oma mielipiteensä koskien tätä tutkimusta ja tätä kautta vaikuttaa opiskeluun liittyviin asioihin. Nuorten antamalla vastauksilla on mahdollisuus muuttaa ja parantaa nykyistä opiskeluympäristöä opiskelijamyönteisemmäksi ja opiskelijaa paremmin tukevaksi. Haastatteluiden ollessa melko laajat, mahdollisuutena pidimme myös sitä, että opiskelijoiden toiveita ja mielipiteitä ottaen huomioon tulevia opiskelijoita pystytään paremmin tukemaan opintojen eri vaiheissa. Mahdollisuutena on myös kehittää entisestään parempi opintojentukimalli.

Suurimpana uhkana pidimme sitä, että nuoria ei saavu haastatteluun paikalle, sillä haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Lisäksi nuorten kiinnostus saattaa olla vähäinen ja tästä johtuen myös motivaatio voi olla alhainen. Uhkana näimme myös sen, jos nuoret eivät ota osaa haastatteluun ja ovat hyvin passiivisia. Uhkatekijöinä näemme myös luokan sisällä vallitsevien roolien ja asemien vaikutuksen haastatteluun. Ujot ja arat henkilöt saattavat jäädä vahvojen persoonien varjoon.

Strengths / Vahvuudet

Kokemusta ryhmien vetämisestä
Kokemusta nuorten kohtaamisesta
Meidän, eli tekijöiden korkea motivaatio
Innovatiivinen ryhmähenki
Koulun henkilökunta tukee tätä oppilaiden haastattelua

Weaknesses / Heikkoudet

Valmiin toimintamallin puuttuminen
Vähän kokemusta ryhmähaastatteluista
Aikaa käytössä rajallisesti
Laaja ja haasteellinen tehtävä, haastattelussa rajaamisen vaikeus
Vain muutaman vahvan persoonan mielipiteet tulevat esille haastatteluissa

Opportunities / Mahdollisuudet

Nuorten mielipiteet tulevat kuulluiksi
Nuorten antamalla vastauksilla on mahdollisuus muuttaa ja parantaa nykyistä opiskeluympäristöä opiskelijamyönteisemmäksi ja opiskelijaa paremmin tukevaksi
Jalostaa entistä kehittyneempi opintojentukimalli

Threats / Uhat

Nuoria et tule paikalle haastatteluun
Nuorten motivaatio on alhainen
Nuoret eivät ota aktiivisesti osaa haastatteluun
Ujot ja arat henkilöt saattavat jäädä vahvojen persoonien varjoon

Kuvio 13. SWOT-analyysi haastatteluista

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta. Toisin sanoen mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia ja sitä, että mittaustulos on toistettavissa. Tutkitun otoksen edustaessa perusjoukkoa ja mittauksessa on mahdollisimman vähän satunnaisuuksia, tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä. Tutkimustuloksia heikentäviä seikkoina voi olla esimerkiksi, että vastaaja on muistanut jonkin asian väärin tai on ymmärtänyt kysytyn asian eri tavalla kuin tutkija. Haastattelija voi myös merkitä lomakkeeseen tiedon virheellisesti tai voi tehdä virheitä vielä tallentaessaan työtä. Tutkijan on otettava kantaa myös mahdollisiin tutkimuksessa ilmenneisiin satunnaisvirheisiin. (Vilka 2005, 161-162.)

Tässä tutkimuksessa tärkeä rooli luotettavuudella on ryhmähaastatteluiden nauhoitteilla ja niiden litteroinnilla sekä analysoinnilla. Tutkimusryhmän jäsenillä sekä ohjaavalla opettajalla oli mahdollisuus kuunnella kaikki ryhmähaastattelun nauhoitteet. Litteroidusta tekstistä poimimme sisällön analyysillä vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Tässä opinnäytetyössä oli kolme henkilöä tekemässä tätä laadullista tutkimusta, mikä mielestämme lisää aineiston luotettavuutta. Pidimme myös tärkeänä, että tutkimuksesta tulisi mahdollisimman kattava ja halusimme, että kaikille haastateltaville tarjottiin puheenvuoro jokaisen kysymyksen kohdalla. Tutkimuksen suorittajina meillä ei ollut lainkaan odotuksia vastausten suhteen.

Perustana tutkimuksen luotettavuudelle on sen jäsentelyn johdonmukaisuus, jolloin kaikki tekstin osat palvelevat kokonaisuutta. Lukijan vilkaistaessa sisällysluetteloa hänelle voi jo sen perusteella syntyä määräsuuntaisia odotuksia, joita hän käyttää hyväkseen tekstiä tulkitessaan. Luotettavuuden synonyymina voidaankin käyttää sanaa ymmärrettävyys. Onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että ilmaisu on helppolukuista ja sanavalinnat ja ulkoasun ratkaisut ovat toimivia. Käytännössä luotettavuus ja ymmärrettävyys kietoutuvatkin toisiinsa ja ne voidaan katsota selvän kieliasun osatekijöiksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 275-276.)

Tässä tutkimuksessa olemme pyrkineet tutkimuksen johdonmukaiseen luotettavuuteen sekä ymmärrettävyyteen. Olemme halunneet kirjoittaa tutkimuksen mahdollisimman sujuvaan ja mielenkiintoa herättävään tyyliin.

Luotettavuus riippuu haastattelun laadusta. Mikäli vain osaa haastateltavista on haastateltu ja nauhoitteiden kuuluvuus on huono tai litterointi noudattaa eri sääntöjä alussa kuin lopussa tai luokittelu on ollut sattumanvaraista haastatteluaineistosta, ei voida sanoa sen olevan luotettavaa. Tutkimuksessa laadukkuutta voidaan tavoitella jo etukäteen tekemällä hyvä

haastattelurunko. Ennalta kannattaa miettiä, mitkä teemat ovat sellaisia joihin kannattaa ja voi syventää. Lisäksi pohditaan etukäteen vaihtoehtoisia lisäkysymysten muotoja. Kuitenkin on hyvä muistaa, että ennalta ei voida varautua kaikkiin lisäkysymyksiin eikä niiden muotoiluun. Tutkimuksen on pyrittävä siihen, että se paljastaa haastateltavien käsityksiä ja maailmaa niin hyvin kuin mahdollista. Tutkimuksen tekijän tulee kuitenkin olla tietoinen siitä, että tutkija vaikuttaa saatavaan tietoon jo tietojen keruu vaiheessa ja kyse on tutkijan tulkinnoista ja käsitteistöstään, joihin tutkittavien käsityksiä yritetään sovittaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184-185.)

Tässä tutkimuksessa pidimme tärkeänä, että haastattelurunko on mahdollisimman hyvä ja kattava. Tutkimuksen teemat olivat meille selvillä ennen haastatteluiden suorittamista ja samoin tutkimuskysymykset. Halusimme saada tutkimuskysymyksiimme mahdollisimman paljon vastauksia ja mielipiteitä haastateltavilta opiskelijoilta. Kaikkien vastanneiden opiskelijoiden mielipiteet ovat tässä tutkimuksessa esillä.

Tutkimuksen laatua parantaa, kun haastattelu litteroidaan niin nopeasti kuin mahdollista varsinkin, jos tutkija litteroi haastattelun itse. Haastattelun aikana laatua voidaan parantaa huolehtimalla teknisen välineistön kunnosta. Ajoittain on hyvä muistaa tarkistaa, että nauhuri todella toimii. Haastattelun päättyessä on vielä hyvä käydä haastattelurunko läpi, jolloin voi tarvittaessa todeta että olisi vielä jotain kysyttävää. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184-185.)

Tässä tutkimuksessa jokainen tutkimuksen haastattelija litteroi omat haastattelunauhansa itse. Tällöin luotettavuus ja tilanteen muistaminen auttoivat nauhoitteiden tulkitsemisessä. Äänitenaumat litteroitiin heti haastatteluiden jälkeen. Litterointi oli haastavaa ja vei paljon aikaa. Opiskelijoilla oli puhekielessä paljon sanastoa, joka toistui useassa lauseessa ja osaltaan vaikeutti litterointia.

Tilan puutteen vuoksi kahden opinnäytetyöntekijän kohdalla osa haastatteluista suoritettiin samassa tilassa. Tämä hankaloitti haastatteluiden loppuun saattamista kyseisenä päivänä sekä nauhoitteiden puhtaaksi kirjoittamista. Samassa tilassa tehtyjen haastatteluiden nauhoitteiden litterointi vaati erityistä tarkkuutta.

Vahvistettavuus, uskottavuus, siirrettävyys ja refleksiivisyys ovat yleisiä kriteerejä siitä, miten laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida. Vahvistettavuus on osa tutkimusprosessia. Tutkimusprosessi tulee kirjata sillä tavalla, että toinen ihminen voi raporttia lukiessaan seurata tutkimuksen etenemistä pääpiirteittäin. Tutkimuksen tekijän tulisi käyttää apunaan tutkimuksen muistiinpanoja sen eri vaiheista raporttia kirjoittaessaan. Laadulliset tutkimukset perustuvat usein avoimiin suunnitelmiin. Avoin suunnitelma tarkentuu tutkimuksen edetessä, joten raporttia kirjoittaessa hyvänä apuna toimii tutkimuspäiväkirja. Tutkimus-

päiväkirjaan kuvataan mm. aineiston avulla, miten tekijä päätyy tiettyyn tulokseen taikka johtopäätökseen. Vahvistettavuus voi olla vaikea kriteeri luotettavuuden arviointiin, koska raporttia lukiessa toinen lukija voi tulkita raporttia ja tutkimustuloksia eritavoin. Laadullisessa tutkimuksessa tämä hyväksytään, koska eriävät johtopäätökset ja tulkinnat lisäävät tutkimuskohteen ymmärrystä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129)

Tässä tutkimuksessa haastattelimme Hyvinkään Hyrian opiskelijoita, mutta uskomme laajan otannan (n=35) laadulliseksi tutkimukseksi voitavan hyödyntää muihin ammattioppilaitoksiin. Haastatellessamme kohderyhmäämme saimme tutkimustuloksiin vastauksiksi täysin vastakohtia. Vastaukset yhden ryhmän sisällä saattoivat olla hyvinkin henkilökohtaisia mielipiteitä. Esimerkiksi osa opiskelijoista piti opettajaa opintoihin liian puuttavana ja tarkkailevana, toiset taas pitivät opettajaa hankalasti tavoitettavissa ja etäisenä.

Tutkimuksen ja tutkimustulosten uskottavuutta tulee osoittaa tutkimuksen raportissa. Tutkimuksen tekijän tehtävänä on varmistaa, että tutkimukseen osallistujien vastaukset ovat samassa linjassa tutkimustulosten kanssa. Uskottavuutta voidaan vahvistaa esimerkiksi siten, että tutkimustulokset esitetään itse tutkimukseen osallistuneille, jonka jälkeen he arvioivat ovatko tutkijat päässeet yhteisymmärrykseen osallistujien kanssa. Jos samaa aihetta tutkii useampi eri henkilö, voidaan uskottavuutta vahvistaa myös heidän kanssa keskustelemalla. Tutkijan tulee myös olla riittävän pitkä ajanjakso tutkittavan asian kanssa, jotta se lisäisi uskottavuutta. Osallistujan oma näkökulma on laadullisen tutkimuksen erityinen kiinnostuksen kohde, jonka ymmärtäminen voi viedä aikaa. Koska laadullinen tutkimus olettaa todellisuuden olevan moninaista, voidaan uskottavuuden tukemiseksi käyttää triangulaatiota. Moninainen todellisuus voidaan tavoittaa useista eri näkökulmista, jolloin tutkittavan aiheen ympärille haastatellaan useita eri tekijöitä. On kuitenkin muistettava, että tutkimuskohteen tulee olla sama. (Kylmä & Juvakka 2007, 128-129)

Tutkimustulosten siirrettävyys muihin samankaltaisiin tilanteisiin on yksi luotettavuuden kriteereistä. Tulosten siirrettävyyttä voidaan arvioida kuvailemalla raporttiin kattavasti esimerkiksi tutkimuksen ympäristöä ja osallistujia. Tutkimuksen refleksiivisyyttä ei voida suorittaa, jos tutkija ei ole tietoinen omista lähtökohdistaan. Tutkijan tulee pohtia omaa vaikutustaan aineistoon sekä tutkimusprosessiin ja nämä tulee kirjata tutkimusraporttiin. (Kylmä & Juvakka 2007, 129)

6.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta tehdessä eettiset periaatteet on otettava aina huomioon. Tutkimusprosessin eri vaiheissa tutkimuksen tekijän tai tekijöiden tulee tehdä lukuisia eettisiä valintoja ja ratkaisuja.

ja koskien tutkimusta. Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja tutkimuksen tulisi hyödyttää yhteiskuntaa. Osallistuneiden tulee saada keskeyttää tutkimus halutessaan. Tutkimusta tekevien henkilöiden tulee olla tieteellisesti päteviä kyseisen tutkimuksen suorittamiseen. Tutkimuksen toteuttajan etu on myös hyvä tutkimussuunnitelma, joka täyttää vaatimukset, jotka lainsäädäntö sekä eettinen toimikunta ovat sille asettaneet. Toteutettavien tutkimusten lähtökohtana on suojella tutkimukseen osallistuvia henkilöitä. (Kylmä & Juvakka 2007, 137-138.)

Tämä tutkimus on osa suurempaa EU:n rahoittamaa hanketta, jonka avulla halusimme selvittää syitä toisen asteen opiskelijoiden suureen keskeyttämisosuuteen opintojen aikana. Tutkimuksesta on hyötyä monille eri tahoille, sillä tässä tutkimuksessa haastattelimme suoraan nuoria, jotka opiskelevat toisen asteen koulutuksessa ensimmäistä lukuvuottaan. Haastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Halusimme tuoda esiin, että vastaamalla nimettömästi opiskelijat voivat vaikuttaa opintoihin ja opiskeluun liittyviin asioihin. Tutkimukseen osallistuvilla oli mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa kaikissa tutkimuksen vaiheissa.

Tässä tutkimuksessa kannustimme kaikkia opiskelijoita vastaamaan mahdollisimman totuudenmukaisesti kaikkiin tutkimuskysymyksiin haastattelun aikana. Painotimme, kuinka jokaisen mielipiteellä ja vastauksilla pyritään edesauttamaan ammattikoulun tarjoamaa opetusta ja tukea opiskelijamyönteisemmäksi.

Tutkimuksesta aiheutuvat seuraukset voivat ulottua hyvin kauas tulevaisuuteen tutkimuksen tekohetkestä ja sitä kautta koskettaa hyvin suuria ihmismääriä. Tästä syystä tutkimuksen tekijällä on laaja-alainen vastuu tutkimuksen tekemisestä. Tutkimusongelmien taustalla vaikuttavat aina arvot. Olevien arvojen pohtiminen sekä tutkimuksella tuotettavan tiedon merkityksen arvioiminen ja oman tieteenalan että yhteiskunnan kannalta, on myös keskeisessä roolissa tutkimusaiheen eettisen oikeutuksen kannalta. (Kylmä & Juvakka 2007, 142-144.)

Tätä opinnäytetyötä tehdessä haastateltaville opiskelijoille kerrottiin ennen haastatteluiden aloittamista mitä tarkoitusta varten haastattelut tehdään. Heille korostettiin, että haastattelut tehdään nimettömästi, eikä kenenkään henkilöllisyys tule tutkimuksen aikana paljastumaan. Opiskelijoille kerrottiin myös haastatteluun osallistumisen olevan vapaaehtoista. Kannustimme haastatteluiden aikana osallistujia ottamaan osaa keskusteluun, mutta emme pakottaneet ketään osallistumaan vasten heidän tahtoaan.

6.3 Tutkimustulosten tarkastelu

Kontun mukaan hyvä opetus ja kannustava vuorovaikutuksellinen opiskelijayhteisö auttavat opinnoissa jatkamisessa vaikka opiskelijalla olisikin hetkellisesti joitain voimavaroja heikentäviä tekijöitä (Konttu, 2009, 21-24). Hyriassa haastatellut opiskelijat kertoivatkin, että oppilaitoksessa on hyvä ilmapiiri ja luokka koettiin avoimeksi mikä lisäsi opiskelumotivaatiota. Opiskelijat arvostivat myös sitä, että opettajat ottivat yksilöllisesti huomioon jokaisen opiskelijan. Opintojen keskeyttämisen suhteen opiskelijat näkivät suurimpana keskeyttämiseen johtavana syynä sen, että opiskeltava ala ei kiinnostanut lainkaan. He pitivät rästien kertymistä myös yhtenä syynä opiskelujen keskeyttämiseen. Myös kaikille yhteiset opintosuunnitelmaan kuuluvat pakolliset aineet koettiin mielenkiintoa vähentävänä seikkana. Kontun mukaan syynä keskeyttämissiin voisi olla muun muassa se, että opiskeluun liittyvät hyvät opiskelutaidot häiriintyvät herkästi esimerkiksi univajeen, masentuneisuuden, ristiriitojen sekä huonojen olosuhteiden seurauksena (Konttu 2009, 21-24). Joillekin opiskelijoille oli vasta opintojen alettua selvinyt, mitä opiskeltava ala pitää sisällään ja opintojen keskeyttämisen syynä oli näin ollen väärä ala. Viime vuosien huomattavin koulutuspoliittinen ratkaisu on Kuntun ym. mukaan ollutkin ammattistartti, jonka avulla voidaan ehkäistä opintojen keskeyttämiä, kun peruskoulun päättäneellä nuorella on mahdollisuus kokeilla eri koulutusaloja sekä saada ohjausta jatkovalintoja silmällä pitäen (Kunttu ym. 2011, 152-153).

Tässä opinnäytetyössä teoreettinen viitekehys perustuu kirjalliseen tutkittuun tietoon. Opinnäytetyön teoriaosuudessa on useiden eri lähteiden pohjalta osoitettu, mitkä asiat tukevat opiskelijaa opinnoissa jatkamisessa, ja mitkä voivat olla syynä opintojen keskeyttämiseen. Opinnäytetyössä saaduissa tutkimustuloksissa on paljon teoriaa tukevia opiskelijoilta saamiamme vastauksia. Teoriassa käyttämämme salutogeneesin määritelmää sekä koherenssin tunnetta voisi viitata haastattelemamme kohderyhmän moniin saatuihin vastauksiin. Koherenssin tunne, joka tarkoittaa elämän ymmärrettävyyttä, hallittavuutta ja mielekkyyttä, sopivat useassa tutkimustulosten analysoinnin vaiheessa saatuihin vastauksiin. Opiskelun mielekkyys, oppiaineiden sisältö, vaadittu opiskelutaso sekä oman motivaation taso vaikuttavat suoraan opiskelumenestykseen oppilaitoksessa.

Haastattelemamme opiskelijat pitivät hyvää ja kannustavaa opetusta tärkeänä asiana. Kiinnostavasti suunnitellut tunnit, mielekäs tapa oppia sekä mielenkiintoiset tehtävät tukivat opintojen kiinnostavuutta. Opettajan luonne sekä asenne nousivat vastauksissa myös tärkeäksi asiaksi. Toisaalta nuori saattaa tarvita tukea, kannustusta ja apua, mutta hän ei halua opettajaltaan holhoavaa tai autoritääristä asennetta. Tähän opettajan ja oppilaan välisiin luonneteroihin ja niiden vaikutuksiin emme teoriassamme lainkaan maininneet.

Yllättävänä asiana nousi nuorten vähäinen kanssakäyminen oppilaitoksen henkilökunnan kanssa. Teoriassa käsittelemme opiskelijahuoltoryhmää, johon oppilaitoksesta riippuen tulisi kuulua hyvinkin paljon eri toimihenkilöitä. Näitä ovat mm. rehtori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, uraohjaaja, kuraattori, psykologi ja sosiaalityöntekijä. Haastateltavat kuitenkin kertoivat näiden henkilöiden olevan melko näkymättömiä oppilaitoksessaan ja nimesivät, että henkilökunnasta tuntuu puuttuvan luotettava aikuinen, jonka puoleen kääntyä ongelmatilanteissa.

Teoriassamme käsitelimme yhteisöllisyyttä ja sen merkitystä opintojen aloitusvaiheessa ja opintojen edetessä. Haastatteluissa saamissamme vastauksissa monet opiskelijat kertoivat, kuinka merkityksellinen hyvä luokkahenki on. Moni vastaajista kertoi kuinka mukavaa on tulla kouluun, kun siellä on ystäviä sekä rento ja suvaitsevainen tunnelma. Tiedämme myös, että tästä syystä monissa oppilaitoksissa käytetään opiskelujen ensimmäisten viikkojen aikana paljon aikaa oman ryhmän jäsenten tutustuttamiseen keskenään.

Haastattelemamme opiskelijat kertoivat, kuinka tärkeää hyvien työvälineiden ja oppimateriaalien omistaminen on. Ryhmähaastatteluissa nousi esiin myös riittämätön opintotuen määrä, joka on riippuvainen vanhempien tuloista sekä itsenäistymisen hankaluus opiskelijan ollessa alaikäinen. Moni vastanneista koki, että opiskellessaan ammattiin haluaisi itsenäistyä ja ottaa vastuuta elämästään, mutta yhteiskunta tekee siitä hyvin vaikean. Teoriassamme käsittelemme, kuinka suuren kehitysvaiheen ja itsenäistymisen vaiheen murroksessa toisen asteen opiskelija on, mutta siihen yhteiskunnallisia tukitoimia ei ehkä ole tällä hetkellä riittävästi.

Vanhemmilta ja ystäviltä saatu tuki koettiin tässä tutkimuksessa hyvin tärkeäksi. Teoriassamme olisimme voineet paneutua enemmän vanhempien ja ystävien tuen merkitykseen ja näin myös koulun sekä perheen yhteistyön mahdolliseen lisäämiseen. Opiskeluterveydenhuolto oli lähes koko otantaryhmälle (n=35) jäänyt ensimmäisen lukuvuoden aikana täysin vieraaksi.

Meille opinnäytetyön tekijöille nousi yllättävänä seikkana esiin haastattelemamme kohderyhmän kokemana yhteiskunnallinen arvostuksen puute toisen asteen koulutusta kohtaan. He kertoivat, kuinka ylioppilaiden nimet julkaistaan iltapäivälehdessä, mutta ammattiin ja tutkintoon valmistuvien nimiä ei mainita. Mielestämme tämä on myös epäkohta, johon yhteiskunnassamme voitaisiin puuttua.

6.4 Oman oppimisen pohdinta

Opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin opettavainen ja haasteellinen vaihe oman oppimisen kannalta. Opinnäytetyön tieteellisen teoriatiedon kerääminen sekä tiedon kriittinen arvioiminen ja omaan tutkimukseen relevantin aineiston rajaaminen oli kehittävä prosessi. Tieteelli-

sen kirjoittamistavan omaksuminen on hidasta. Ryhmässä työskentely asettaa opinnäytetyölle vielä oman haasteensa. Ryhmässä toimiminen on myös muiden huomioimista, sillä yhdessä tehdystä työstä tulee ryhmän jäsenten näköinen. Jokainen ryhmään kuuluva antaa oman merkittävän panoksensa ryhmätyölle, jokaisen mielipide näkyy työssä ja siksi uskomme, että ryhmätyö on usein yksilötyötä monivivahteisempi ja kattavampi.

Tieteellisen kirjoittamisen myötä uskomme, että kynnys kirjoittaa tieteellistä raportteja on hieman madaltunut. Uskomme että nyt ja tulevaisuudessa hoitoalan ammattilaisena emme voi välttyä työpaikoilla tulevilta kehittämishankkeilta. Hoitotyön kaikilla sektoreilla kehitetään käytänteitä, joiden avulla muokataan hoitoalaa ajan hengessä koko ajan paremmaksi ja tehokkaammaksi. Terveystenhoitajat ja sairaanhoitajat toimivat useissa hoito-organisaatioissa esimiestehtävissä, ja myös tästä syystä laadukas kirjoittaminen on yksi onnistuneen työn edellytyksistä.

7 Kehitysideat

Opiskelijoilta mietitytti se, miksei jo yläasteella perehdytä nykyistä paremmin tuleviin opintoihin. Samalla tavalla kuin peruskoululaiset tutustuvat työelämään, voisi olla hyvä tutustua myös joihinkin opiskeltaviin aloihin muutaman viikon ajan. Peruskoulun jälkeisiin opintoihin hakeutuessa liian vähillä tiedoilla opiskeltavasta alasta voi pettymys olla suuri, kun opiskelu ei lainkaan vastaa omaa käsitystä alasta. Näin ollen yläasteen opinto-ohjaaja on erittäin suuressa osassa nuorten valitessa jatko-opintopaikkojaan.

Kiinnitimme huomiota siihen, kuinka vähän erityisesti datanomi-opiskelijat harrastivat vapaaajalla liikuntaa. Koulupäivät koostuvat pääsääntöisesti näyttöpäätetyöskentelystä ja vapaaajan aktiviteetit liittyvät suurimmalta osin tietokoneisiin. Koululta löytyy mm. kuntosali sekä liikuntasali. Haastatteluita tehdessä nousi esiin, että ne ovat kuitenkin vähäisellä käytöllä. Pohdimme, voisiko liikuntaa lisätä esimerkiksi opiskelijoiden vapaavalintaisiin opintoihin. Liikuntalaji valittaisiin opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan. Näitä voisivat olla esimerkiksi sähkökerho tai kuntosalipiiri. Näin ollen opiskelijat saisivat suoritteita vapaavalintaisiin opintoihin sekä mahdollisuuden tutustua erilaisiin liikuntamuotoihin. Yhteiset ryhmämuotoiset harrastukset tukisivat yhteisöllisyyden kehittymistä ja opiskelijoiden toiveet tulisivat kuulluksi. Vapaavalintaiset liikuntaryhmät voitaisiin toteuttaa kaikille opiskelijoille avoimina, jolloin ryhmiin voisi osallistua missä vaiheessa opintojen kulkua.

8 Lähteet

Ahola, S., Galli, L. & Ikonen, S. 2009. Koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisy Varsinais-Suomessa. Turku: Turun Yliopisto.

Engeström, Y. 1998. Kehittävä työntutkimus - perusteita, tuloksia ja haasteita. Helsinki: Edita.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-K. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. Terveystieteen osaaminen. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Härkönen P. 2012. Elämäntytyväisyys ja terveys. Oulun yliopisto. Viitattu 28.8.2013.
<http://herkules.oulu.fi/isbn9789526200163/isbn9789526200163.pdf>

Kannas, L., Eskola, K., Välimaa, P. & Mustajoki, P. 2010. Virtaa - Nuoret, terveys ja arkielämä. Keuruu: Otava.

Koskinen-Ollonqvist, P., Aalto-Kallio, M., Mikkonen, N., Nykyri, P., Parviainen, H., Saikkonen, P. & Tamminiemi, K. 2007. Rajoilla ja ytimessä. Terveystieteen edistämisen näyttämötyö väitöskirjatutkimuksissa. Viitattu 28.8.2013.
<http://phekaisevatyo.pbworks.com/w/file/attach/42013163/Rajoilla%20ja%20ytimessa%C3%A4.pdf>

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. 2011. Opiskeluterveys. Porvoo: Duodecim.

Konttu, K. 2009. Opiskeluterveys koostuu monen toimijan yhteistyöstä. Viitattu 20.8.2013.
<http://www.duodecim.fi/dtk/tyt/tt100577>

Luopa, P., Lommi, A., Kinnunen, T. & Jokela, J. 2010. Nuorten hyvinvointi 2000-luvulla, Kouluterveyskysely 2000-2009. Helsinki: Yliopistopaino.

Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Tampere: Tammerpaino.

Rimpilä-Vanninen, P. 2013. Nuoren työ- ja toimintakyvyn edistäminen ammattipistoissa. Helsinki: Edita.

Salmela-Aro, K. 2011. Mikä nuoria liikuttaa? Uupumuksesta intoon. Tieteessä tapahtuu 29, 4-5. Viitattu 21.3.2013.

Sipilä, M. 2012. Yhteisellä matkalla, ajatuksia opiskelusta ja ohjauksesta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Oppimateriaalit 5/2012. Viitattu 28.8.2013.
http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Sipila_C_5_2012.pdf#page=11

Suominen, S. 2012. Salutogeneesi - elinympäristö terveyttä edistävänä voimavarana, Terveystä kulttuurin ehdoilla; näkökulmia kulttuuriseen terveystutkimukseen. toim. Honkasalo M-L & Salmi H. Painosalama Oy, Turku 2012

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2006. Opiskelijaterveydenhuollon opas. Helsinki: Yliopistopaino.

Vertio, H. 2003. Terveiden edistäminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Viitattu 6.10.2013.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2013
[http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/amis/mista_hv_syntyy\(viitattu 17.3.2013\)](http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/amis/mista_hv_syntyy(viitattu_17.3.2013))

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Viitattu 17.3.2013.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/amis/edistaminen/terv_ja_tyokyky

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Viitattu 16.10.2013.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kaventaja-fi/miksi-eroja-on-kavennettava

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

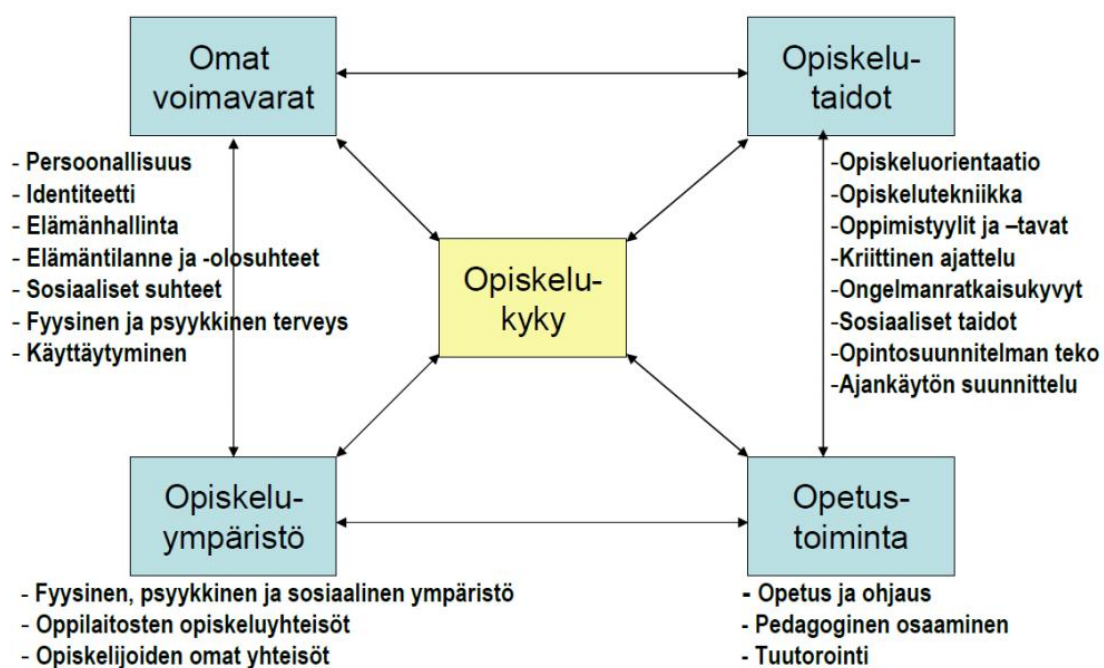
Vertio, H. 2003. Terveiden edistäminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino.

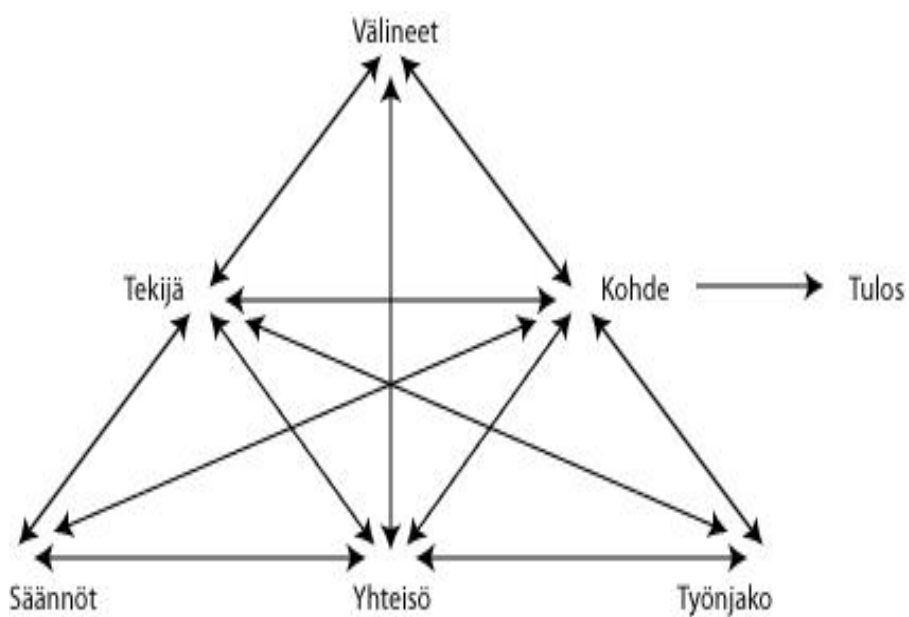
Kuviot

Kuvio 1. Opiskelukykymalli (Konttu 2005)	51
Kuvio 2. Toimintajärjestelmän malli (Engeström 1987)	51
Kuvio 3. Opintojen jatkamista tukevat tekijät	52
Kuvio 4. Sosiaaliset suhteet	52
Kuvio 5. Opiskelijan henkinen hyvinvointi	53
Kuvio 6. Opetusjärjestelmä	53
Kuvio 7. Tulevaisuuden visiot	54
Kuvio 8. Opiskeluiden keskeyttämisen mahdollisia syitä	54
Kuvio 9. Henkilökohtaiset tekijät	55
Kuvio 10. Koulun henkilökunnan puuttuva tuki	55
Kuvio 11. Yhteiskunnan vaikutus	56
Kuvio 12. Toivottu tuki opintojen suorittamiseksi	56
Kuvio 13. SWOT-analyysi	57

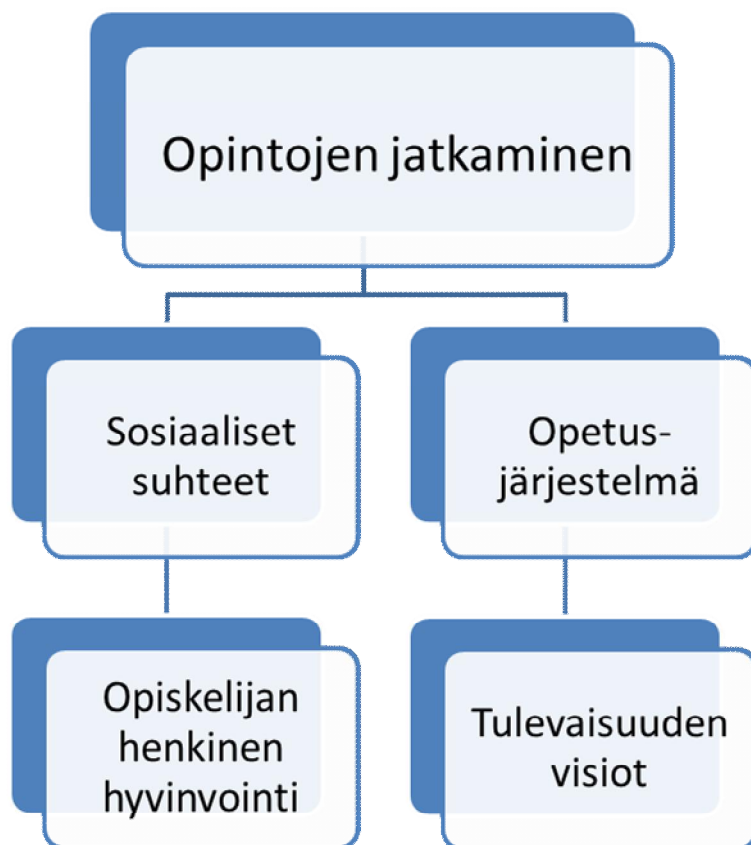
Kuviot

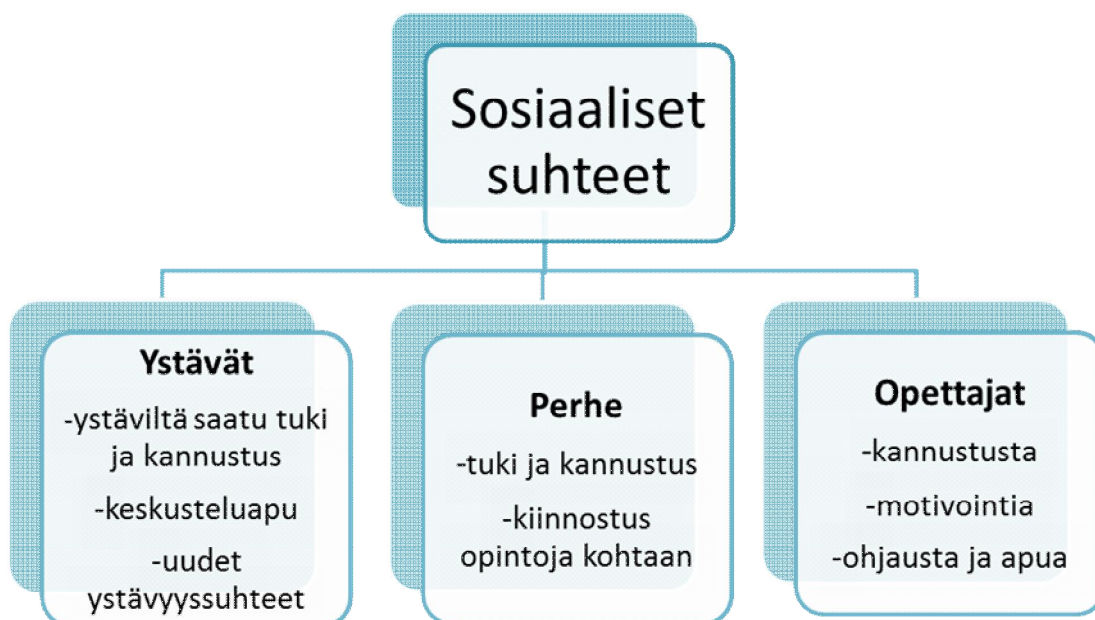
Kuvio 1. Opiskelukykymalli (Konttu 2005)

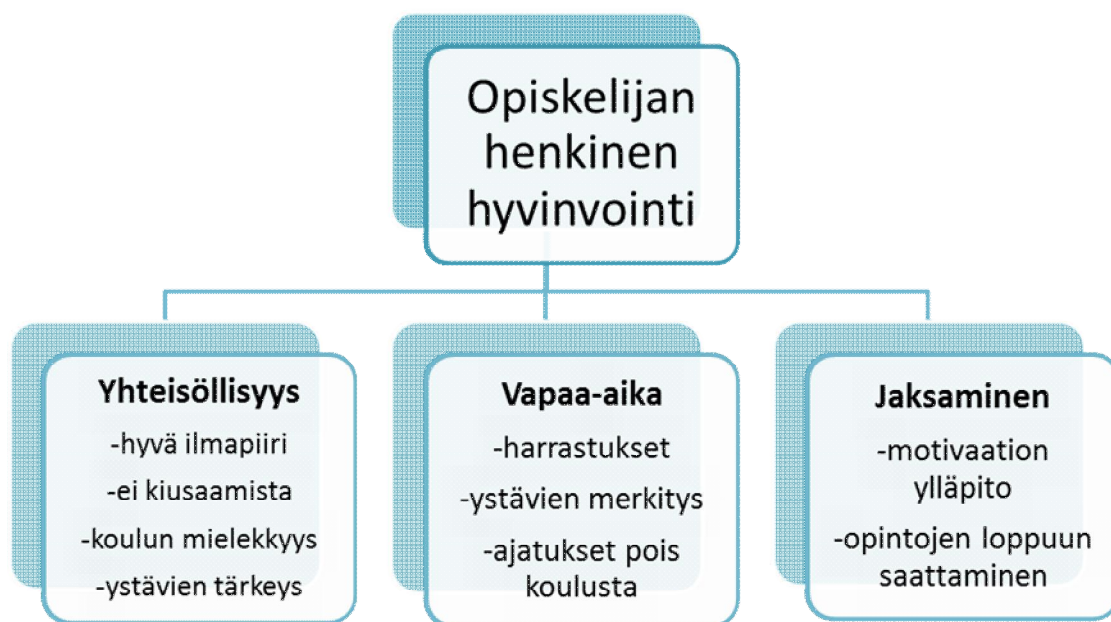
Kuvio 2. Toimintajärjestelmän malli (Engeström 1987)

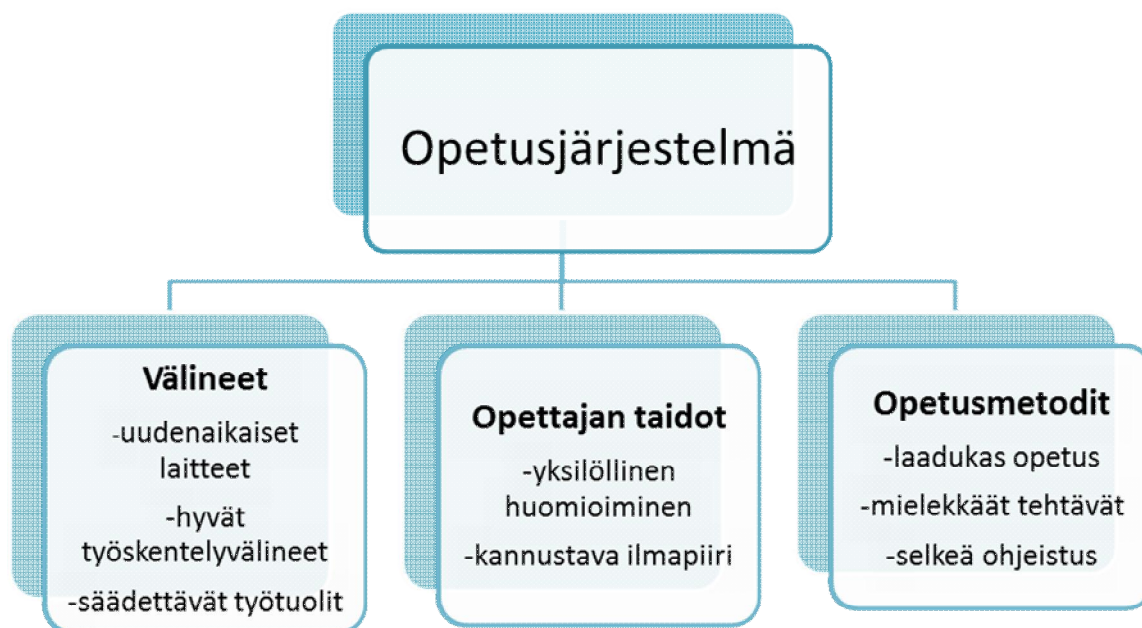
Kuvio 3. Opintojen jatkamista tukevat tekijät

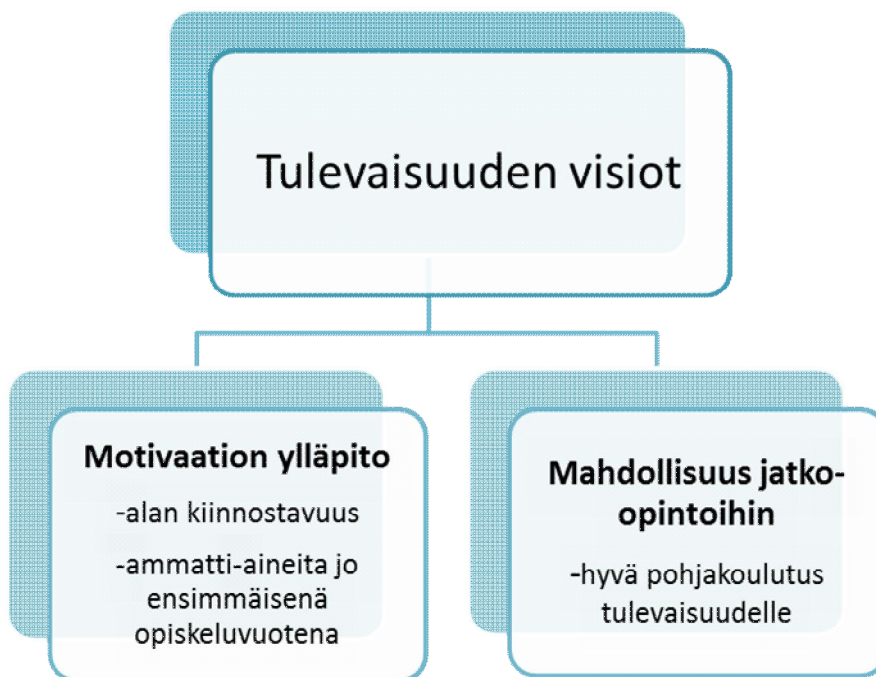
Kuvio 4. Sosiaaliset suhteet

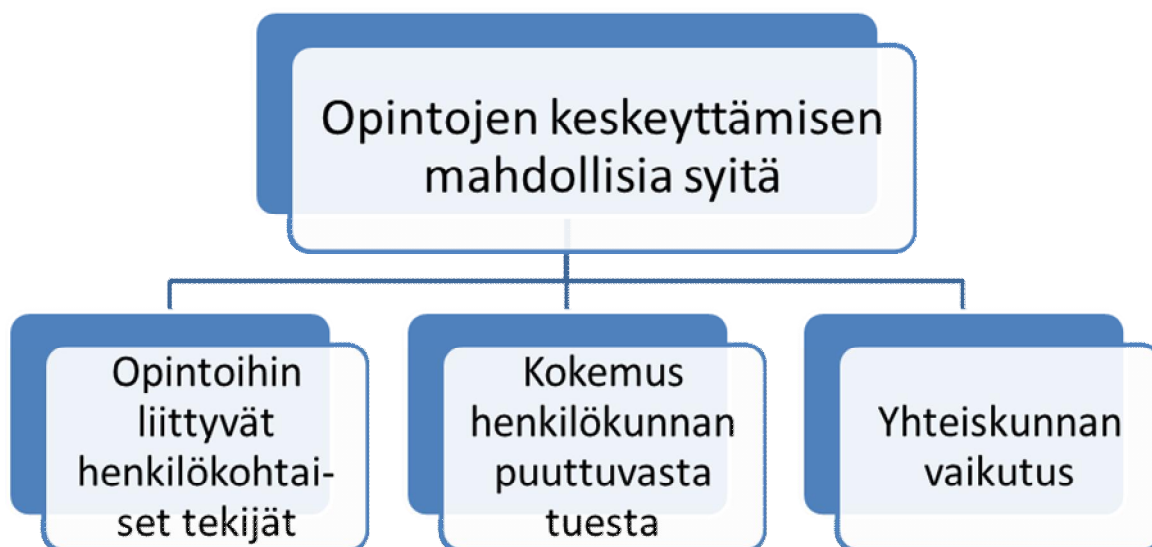
Kuvio 5. Opiskelijan henkinen hyvinvointi

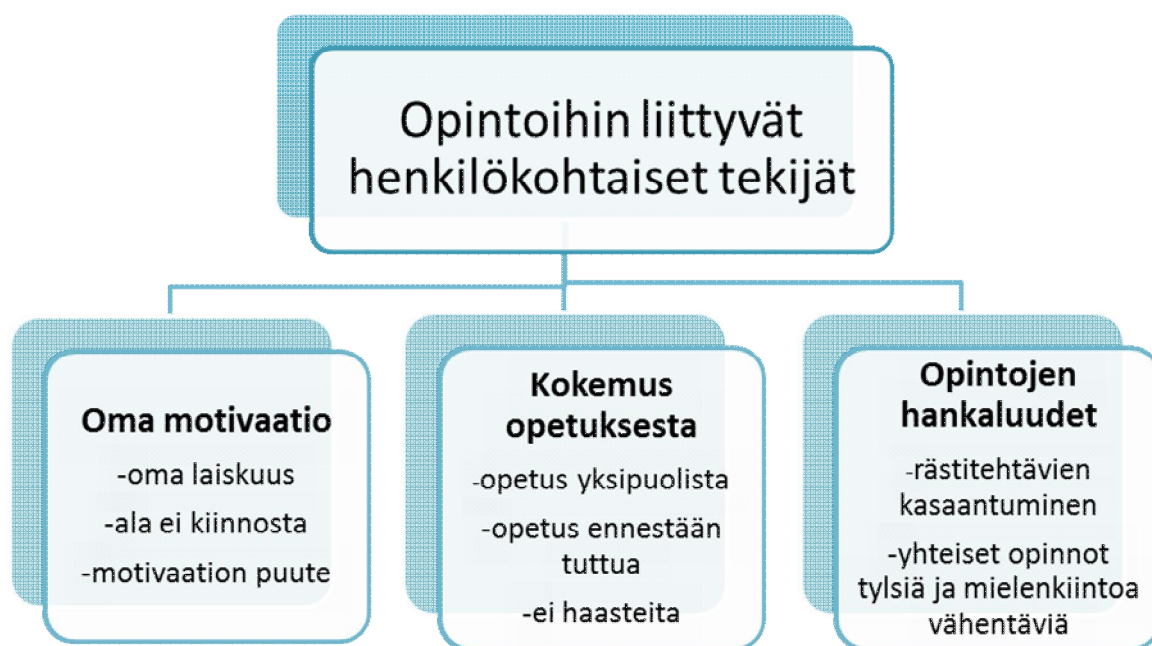
Kuvio 6. Opetusjärjestelmä

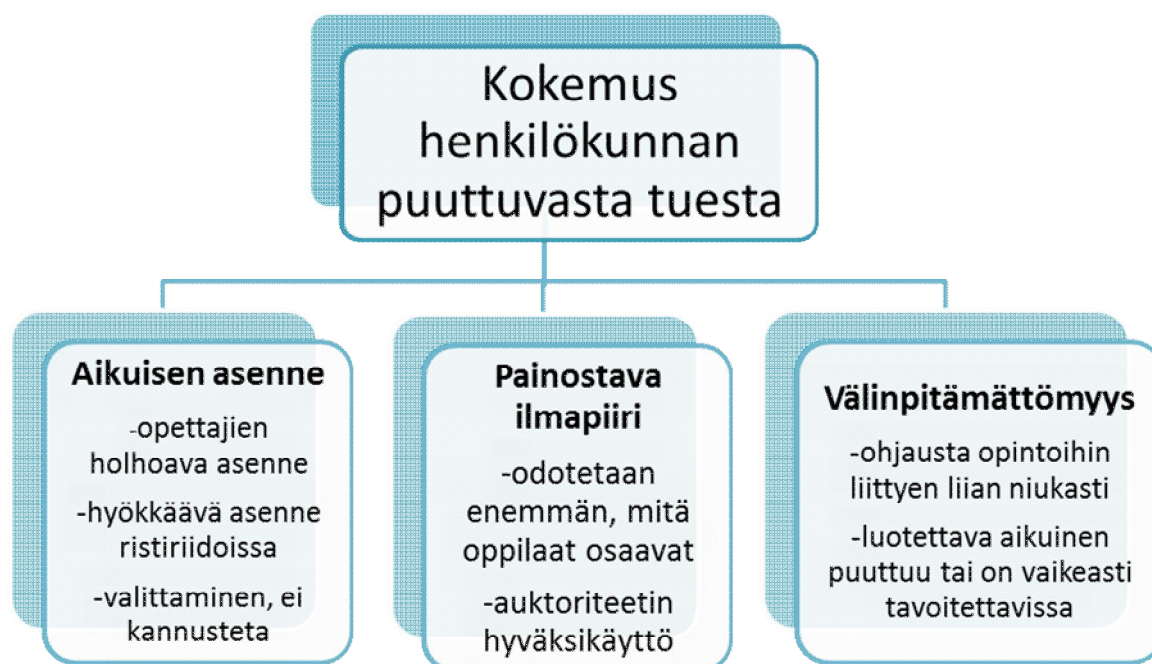
Kuvio 7. Tulevaisuuden visiot

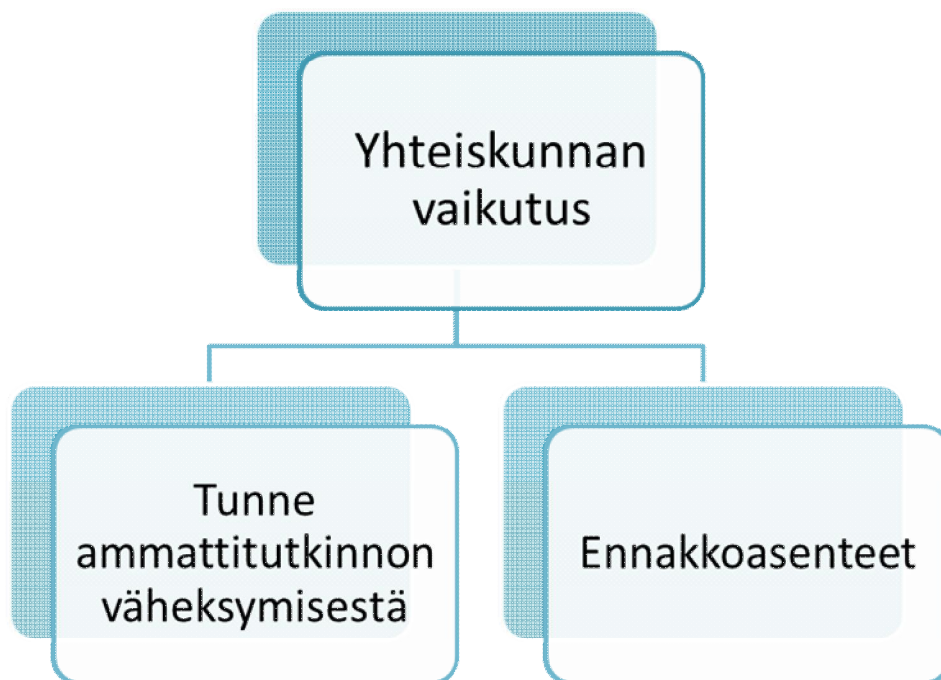
Kuvio 8. Opintojen keskeyttämisen mahdollisia syitä

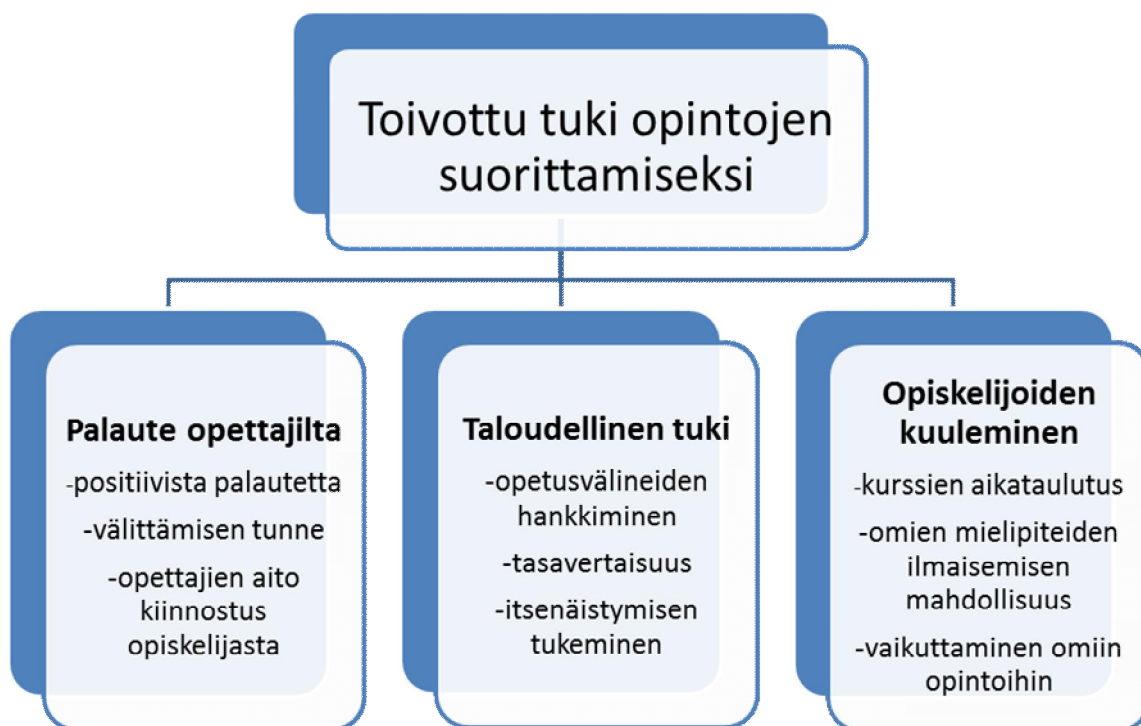
Kuvio 9. Opintoihin liittyvät henkilökohtaiset tekijät

Kuvio 10. Kokemus henkilökunnan puuttuvasta tuesta

Kuvio 11. Yhteiskunnan vaikutus

Kuvio 12. Toivottu tuki opintojen suorittamiseksi

Strengths / Vahvuudet Kokemusta ryhmien vetämisestä Kokemusta nuorten kohtaamisesta Meidän, eli tekijöiden korkea motivaatio Innovatiivinen ryhmähenki Koulun henkilökunta tukee tätä oppilaiden haastattelua	Weaknesses / Heikkoudet Valmiin toimintamallin puuttuminen Vähän kokemusta ryhmähaastatteluista Aikaa käytössä rajallisesti Laaja ja haasteellinen tehtävä, haastattelussa rajaamisen vaikeus Vain muutaman vahvan persoonan mielipiteet tulevat esille haastatteluissa
Opportunities / Mahdollisuudet Nuorten mielipiteet tulevat kuulluiksi Nuorten antamalla vastauksilla on mahdollisuus muuttaa ja parantaa nykyistä opiskeluympäristöä opiskelijamyönteisemmäksi ja opiskelijaa paremmin tukevaksi Jalostaa entistä kehittyneempi opintojentukimalli	Treats / Uhat Nuoria et tule paikalle haastatteluun Nuorten motivaatio on alhainen Nuoret eivät ota aktiivisesti osaa haastatteluun Ujat ja arat henkilöt saattavat jäädä vahvojen persoonien varjoon

Kuvio 13. SWOT-analyysi haastatteluista

Liitteet

Liite 1 Tutkimuslupa-anomus	59
Liite 2 Haastattelurunko	60
Liite 3 Ammattikoululaisille kutsu tutkimushaastatteluun	64

Liite 1

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolta lupaa haetaan

Hyria Hyvinkää, Kauppalankatu 18

Opinnäytetyön tekijä/tekijät

Terhi Pohjanlehto, Anna Tchervinskij-Tyni, Veera Karjalainen

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden yhteystiedot

terhi.pohjanlehto@laurea.fi, anna.tchervinskij-tyni@laurea.fi, veera.karjalainen@laurea.fi

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden osoite/osoitteet

Uudenmaankatu 22, 05800 Hyvinkää

Organisaatio/yksikkö

Laurea AMK

Organisaation/yksikön yhteystiedot
kää,

Uudenmaankatu 22, 05800 Hyvin-

puh. 09 88 68 7700

Koulutusohjelma

Terveydenhoitotyö

Opinnäytetyön ohjaaja

Outi Pyrhönen, ou-

ti.pyrhonen@laurea.fi

Opinnäytetyön ohjaajan yhteystiedot

Opinnäytetyön nimi

Opiskeluiden keskeyttämisen uhka - riskitekijöiden arviointi ja tuki opiskelijoiden näkökulmasta (alustava nimi)

Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimusongelmat

Selvittää haastattelujen avulla opiskelijoiden kokemuksia opintojen aikana saadusta tuesta. Pyrimme selvittämään haastatteluiden avulla opiskelijoiden mahdollisia riskejä keskeyttää opinnot. Haastattelut ovat osana OAOT-hanketta.

Tutkimusmenetelmälliset ratkaisut; menetelmä, aineiston keruu ja luotettavuus ja eettisyys

Kehittävä työntutkimus, teemahaastattelut, analyysi,tarkastellaan saadut tulokset sisällönanalyysillä. Saadut tulokset tulevat OAOT-hankkeen sekä Hyrian käyttöön, uusien opiskelijoiden opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi.

Hyvinkäällä 12 / 03 2013

Paikka ja aika

.....
Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden allekirjoitus/allekirjoitukset ja nimen selvennys

...../..... 201.....

Paikka ja aika

.....
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus ja nimen selvennys

Opiskelijalla on opinnäytetyötä tehdessään samanlainen vaitiolovelvollisuus kuin sosiaali- ja terveys-

alan virkasuhteisella työntekijällä. Hän on velvollinen ehdottomasti turvaamaan opinnäytetyössään tarkastelemiensa henkilöiden intimitetin ja anonymiteetin.

Liite 2

Haastattelurungon rakentaminen Terveydenhoitotyön opinnäytetyötä varten.

Opinnäytetyö on osana suurempaa OAOT-hanketta eli Opiskelun aloituksen osallistava tuki-hanketta 2013-2014. Opinnäytetyötä tekevät Terveydenhoitotyön opiskelijat: Terhi Pohjanlehto, Veera Karjalainen, Anna Tchervinskij-Tyni. Opinnäytetyön ohjaajana on lehtori Outi Pyrhönen. Opinnäytetyön haastattelut suoritetaan teemahaastatteluina, ja teoreettisena pohjana on Engeströmin (1995) Kehittävän työntutkimus-malli. Haastattelu toteutetaan yksilöhaastatteluna ja se kestää noin tunnin ajan, lisäksi haastattelu nauhoitetaan myöhempää litterointia varten. Haastattelukysymykset on laadittu Hyria (Kauppalankatu 18), Hyvinkään opiskelijoiden haastatteluun.

Opinnäytetyön tarkoitus on:

Haastatella ensimmäisen vuoden opiskelijoita ja näin kartoittaa:

1. Mitkä tekijät tukevat opiskelijaa opintojen jatkamisessa?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat opintojen keskeyttämiseen?
3. Mitä tukea opiskelija toivoisi saavansa opintojen tukemiseksi?

*Kuinka opiskelija voisi itse vaikuttaa koulussa viihtymiseen

TEEMAT:

1. välineet
2. tekijä
3. kohde-tavoite
4. säännöt
5. yhteisö
6. työnjako yhteistyö

- Ikä ja sukupuoli

Opiskeltava ala

Käytössä olevat välineet ja tekijä;

- o Mikä sai sinut hakemaan tälle alalle?
- o Minkälainen käsitys sinulla oli ennen opiskelujen alkua kyseisestä koulutuksesta? Mistä sait tietoa?
- o Mitkä asiat vaikuttivat sinun päätökseen hakea tälle alalle?
- o Onko koulu vastannut sinun odotuksia?
- o Mitä olet tykännyt olla tässä koulussa? Kannattiko? Oletko ollut tyytyväinen? Pettynyt?

- o Miten koulu ja opinnot ovat tukeneet sinua?
- o Millainen merkitys/ rooli vanhemmilla, ystävillä, medialla oli että hakeuduit opiskelemaan omaa linjaa?
- o Ovatko vanhemmat/ lähipiiri kiinnostuneita sinun koulunkäynnistäsi?
- o Oletko saanut opintojenohjausta? Jos olet niin kuinka paljon? (ohjauskeskusteluja, opetusta, neuvoja vai kontrollointia)
- o Kuinka merkityksellisenä pidät perheen tukea opinnoissa jatkamiseksi?
- o Onko sinulla käytössä tarvittavat koulunkäyntimateriaalit? (lappäri, puhelin, sekä muut koulunkäyntiä tukevat välineistöt)
- o Onko sinulla riittävästi käytössä rahaa opintojen kannalta?
- o Saatko vanhemmiltasi rahaa? Kuinka paljon rahaa kuukaudessa saat omaan käyttöösi?
- o Missä ja kenen kanssa asut? Asuntolassa/ kotona? Viihtyvyyys asuntolassa?
- o Oliko sinulla jo entuudestaan tuttuja ihmisiä tässä koulussa?
- o Hakiko joku ystävästäsi myös tälle kyseiselle linjalle?
- o Millaista tukea itse pystyt antamaan muille opiskelijoille?
- o Miten ruokailu on järjestetty koulullanne? Missä ja mitä syöt koulupäivän aikana?

Kohde - tavoite;

- o Millainen motivaatiosi tällä hetkellä on?
- o Mitkä tekijät vaikuttavat motivaatioosi?
- o Oletko asettanut itsellesi jonkinlaisia tavoitteita opiskeluiden suhteen? Minkälaisia?
- o Haluatko saattaa opinnot loppuun? (Sitoutuminen)
- o Kuinka yksilöllisesti otetaan huomioon mielestäsi jokainen oppilas?
- o Haaveita tulevaisuudelta (nähdään liittyykö opiskelija ne koulunkäyntiin vai työelämään)
- o Onko sinulla henkilökohtainen tulevaisuuden visio? Mitä haluat tehdä työksesi? Urakehitys? Millaisia tukitoimia koululta, opettajilta tai muilta oppilailta toivoisit opinnoissa jaksamiseen?
- o Oletko asettanut itsellesi jonkinlaisia tavoitteita opiskeluiden suhteen? Jos kyllä, niin minkälaisia? Miten huolellisesti suunnittelet ajankäyttösi koskien opintoja? Annatko mielestäsi riittävästi aikaa opiskelulle?
- o Millainen käsitys mielestäsi on omille ongelmaratkaisukyvyille? Jos opinnoissa, elämässä tulee jotain vaikeuksia, jotain yllättävää, millaisia keinoja sinulla on selviytyä niistä?

Säännöt

- o Millaisia sääntöjä koulussa on? (mm. myöhästyminen, poissaolot, tupakointi ym.?)
- o Millaisina pidät niitä? (liikaa, liian vähän, lepsuja, tiukkoja)
- o Millainen on sinun oma suhtautumisesi sääntöjen noudattamiseen? Miten itse noudatat sääntöjä? (Asenteet tunnilta myöhästymiseen, tai tunnilta pois jäämiseen)
- o Onko teillä sovittu/ neuvoteltu oman luokan pelisäännöistä? Millaisia?
- o Mitkä tekijät vaikuttavat sinun toimintaasi sääntöjen noudattamisessa? (Vanhemmat? Opettajat? Ketkä?)
- o Millainen on arjen rytmisi tai onko sellaista? Kuka huolehtii kouluun lähtemisestä? (itse, vanhemmat)
- o Miten koulu suhtautuu poissaoloihin? Miten niihin puututaan? (myöhästymiset ja poissaolot)
- o Millaisena näet opettajan roolin kannustamisessa ja opintojen tukemisessa?
- o Tukeeko joku koulukäyntiäsi? Kuka, miten? Kysyvätkö vanhemmat sinun koulunkäynnistäsi?
- o Puuttuvatko opettajat tai vanhemmat opintoihisi ja koulunkäyntiisi, jos heillä herää huoli opintojesi etenemisestä?

Yhteisö

- o Millainen ilmapiiri luokallanne on?
- o Miten luokassa ja koulussa voisi parantaa yhteishenkeä?
- o Esiintyykö luokallanne jonkinlaista kiusaamista? Jos kyllä, niin minkälaista?
- o Mitkä asiat vaikuttavat hyvään kouluilmapiiriin?
- o Miten itse voisit edistää luokkasi ja koulun ilmapiiriä?
- o Esiintyykö luokassanne erilaisia rooleja? Jos esiintyy, niin millaisia? Mikä oma roolisi on luokassa? Millainen on luokkanne ilmapiiri?
- o Näettekö toisianne vapaa-aikana?
- o Oletko ystäväystynyt luokkatovereiden kanssa?
- o Mitkä asiat vaikuttavat hyvään kouluilmapiiriin?
- o Miten itse voisit vaikuttaa hyvään luokkahenkeen tai koulun ilmapiiriin?
- o Millainen on koulumatkasi? (Kuinka se sujuu? Lyhyt? Vaikea?)
- o Millaiset kulkuyhteydet koulun ja kodin välillä on?

Työnjako ja yhteistyö:

- o Kuinka hyvin teidän luokassa noudatetaan sopimuksia?

- o Kuinka hyvin ryhmätyöt sujuvat luokassanne?
- o Kuinka paljon luonne-erot vaikuttavat ryhmässä toimimiseen?
- o Kuinka voisit itse vaikuttaa ryhmätöiden sujumiseen?
- o Miten hyvää on koulussanne ryhmien välinen yhteistyö?
- o Kuinka hyvin tunnet opettajasi?
- o Kuinka hyvin tunnet muuten taloon kuuluvaa henkilökuntaa?
- o Onko sinulle tuttu opiskelijaterveydenhuolto?
- o Onko sinulle tuttua oppilashuoltoryhmä?
- o Millaisista asioista saat päättää koskien omia opintojasi?
- o Omat valinnat koskien harjoittelupaikkoja?
- o Kuinka korkeana näet tällä hetkellä oman aktiivisuuden?
- o Millä keinoilla voisit itse sitä lisätä?
- o Mitkä tekijät yhteisössä saattaisivat lisätä omaa aktiivisuuttani?
- o Millaiset asiat auttavat sinua jaksamaan?
- o Mitkä asiat lisäävät onnistumisen tunnetta?
- o Millaisena näet koulussa annettavan opetuksen? Oma arviointi opetuksen laadusta?
- o Opettajien oman ammatillisuuden osaaminen?
- o Millaisena näet opettajien ohjauksen? Oma arviointi?

Olisiko vielä jotain, mitä haluaisit kertoa tai kommentoida koskien tätä haastattelua?

- Kiitos paljon haastatteluajastasi!

Liite 3.

KUTSU
Tervetuloa osallistumaan
tutkimukseen KE 17.4.2013

Tutkimushaastattelut suorittavat Hyvinkään Laurea AMK:n
Terveystieteiden opiskelijat osana opinnäytetyötä

Veera Karjalainen

Terhi Pohjanlehto

Anna Tchervinskij-Tyni

Opinnäytetyö on osa OAOT eli Opiskelun aloituksen osallistava tuki -hanketta 2013-2014

HALUAMME KYSYÄ TEILTÄ:

- Mitkä tekijät tukevat Sinua opintojen jatkamisessa?
- Mitkä tekijät vaikuttavat opintojen keskeyttämiseen?
- Millaista tukea toivoisit koulun ja opiskelutovereiden antavan opintojen sujumiseksi?
- Kuinka voit itse vaikuttaa koulussa viihtymiseen?

Tutkimus suoritetaan ryhmähaastatteluna kolmessa pienryhmässä

- Oppimiskahvila on keskustelua ryhmässä.
- Kussakin ryhmässä on kirjuri (opinnäytetyön tekijä)
- Kaikissa kolmessa ryhmässä käydään läpi sama haastattelurunko.
- Tilaisuuden on tarkoitus olla rento ja keskusteluun rohkaiseva.
- Tarjolla myös kahvia ja teetä!

KIRJURI

Haastattelut nauhoitetaan myöhempää litterointia varten

- Missään vaiheessa emme kerää kenenkään henkilötietoja
- Jokainen opiskelija pysyy nimettömänä koko tutkimuksen ajan
- Haastatteluiden aikana paikalla tulee olemaan mahdollisesti vain opinnäytetyön ohjaava opettajamme lehtori Outi Pyrhönen.

Litterointi on
äänitalteen
puhtaaksi-
kirjoittamista
tekstimuotoon.
Anonyymisyys
säilyy.

Jokaisen osallistuminen on merkityksellistä!

Nähdään
keskiviikkona
17.4.2013!

Happy Nurses

